अभियान साप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

वर्ष : ४० / अंक : २६ / २०७९ माघ २७ गते शुक्रबार / Feb. 10, 2023 / मूल्य रू. १०/-

आफ्नो भनाईमाथि क्षमा याचना गर रवि

काठमाडौं । सत्ता गुमेको पिडा थाम्न नसकेर राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीका सभापति रवि लामिछानेले आफ्नो आलोचना गर्ने सञ्चार संस्था घेर्ने र आफुले चाहेनुसारको कार्वाही गर्ने धम्की दिएका छन् । सञ्चारमाध्यमले उठाएका विषयहरूलाई सर्वोच्च अदालतले सही ठहऱ्याएर उनको नागरिकता बदर भै सकेको र पुनः प्रक्रिया पुऱ्याएर उनले पुनः नेपाली नागरीकता लिनसक्ने फैसला सुनाएको छ । त्यही फैसलानुसार उनले माघ १५ गते जिल्ला प्रशासन कार्यालय काठमाडौंबाट पुनः नेपाली नागरिकता प्राप्त गरीसकेका छन् । बदर भै सकेको नागरिकता नै देखाएर उनी सासंद पदमा विजय भएकाले, उनको सासंद पद गुमेको हुनालेनै उनले एकैसाथ उपप्रधानसहित गृहमन्त्री, संसदीय दलको नेता र पार्टी सभापति पदसमेत गुमाएका भएपनि माघ १५ गते पुनः नेपाली नागरिकता

>>> बाँकी ८ पेजमा

हामीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पनि पढ्न सकिन्छ ।

गठबन्धन भत्काउनै राष्ट्रिय सहमति

काठमाडौं । नेकपा एमाले सहितको गठबन्धनको नेतृत्व गर्दै प्रधानमन्त्री बनेका पुष्पकमल दाहाल अहिले सकंटपूर्ण अवस्थामा रहेका छन् । यो संकट सत्ता गठबन्धनबाट आएको होईन । अहिले पनि सत्ता गठबन्धनको पक्षमा ससंद्मा बहमत रहेको छ । प्रधानमन्त्री दाहालले पुष २६ गते ससंद्मा विश्वासको मत लिने अघिल्लो दिन प्रधानमन्त्री दाहाल नेपाली काँग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाको निवासमा पुगेका थिए । दुई नेताबीच एक्लाएक्लै भेटवार्ता भएको र त्यही भेटवार्ता पछि काँग्रेसले प्रधानमन्त्री दाहाललाई विश्वासको मत दिएको थियो । काँग्रेसले विश्वासको मत नदिएको भएपनि दाहाल सरकार बहुमतमै थियो ।

आफुलाई काँग्रेसले विश्वासको मत दिएपछि दाहालको बोली फेरिदै आएको छ । आफु प्रधानमन्त्री नियुक्त हुँदा नेकपा एमालेसँग भएको सहमतिलाई प्रधानमन्त्री दाहालले

>>> बाँकी ८ पेजमा

होला त एक तीरले दुई सिकार ?

काठमाडौं । नेकपा एमालेको गठबन्धनबाट प्रधानमन्त्री बनेका पुष्पकमल दाहालले दुई डुगांमा खुट्टा राख्न खोज्दा उनी आफै संकटमा पर्नसक्ने अवस्थामा रहेका छन् । अहिले दाहाललाई सबैभन्दा ठूलो त्रास एमाले अध्यक्ष ओलीसँग रहेको छ । काँग्रेसले आश्चर्यजनक ढगंले दाहाल सरकारलाई विश्वासको मत दिएपछि प्रधानमन्त्री दाहालको मनोबल बढेको जस्तो देखिए पनि उनी नत काँग्रेस निकट हुन सकेका छन्, नत एमालेसँगको सम्बन्धनै तोड्न सक्ने अवस्थामा पुगेका छन् ।

एमालेलाई नचिढ्याई काँग्रेससँग समदुरी राख्न खोज्दा दाहालले अहिले दुई डुंगामा खुट्टा राखेको जस्तो

>>> बाँकी ८ पेजमा

कांग्रेसको कुटिल रणनीतिक उद्देश्यमा प्रधानमन्त्री दाहाल फस्दै

प्रधानमन्त्री दाहालको अग्नि परीक्षा अब सुरु

काठमाडौं । प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालको अस्थिर राजनीतिक चरित्र कै कारण अहिलेको सत्ता गठबन्धनमा संकट उत्पन्न हुनसक्ने सम्भावना बढेर गएको छ । दाहाल जति पटक प्रधानमन्त्री बने त्यति नै पटक अस्थिर चरित्र देखाएर उनी लामो समयसम्म प्रधानमन्त्री बन्न नसकेको इतिहास साक्षी रहेको छ । यसभन्दा अगाडि दुई पटक प्रधानमन्त्री बनेका दाहालले आफ्नै अस्थिर चरित्रका कारण पद गुमाउनु परको थियो । अहिले पनि त्यस्तै अवस्था देखिएको छ । मंसिर ४ गते भन्दा अगाडि शेरबहादुर देउवा नेतृत्वको सरकारमा माओवादी सहितको पाँच दलिय गठबन्धन रहेको थियो । सो गठबन्धन निर्वाचनमा गठबन्धन गरेर निर्वाचनमा गएको भएपनि उसले संघीय संसद र सातै प्रदेश सभाहरूमा सरकार निर्माण गर्न आवश्यक बहुमत ल्याउन सकेन । काँग्रेस सबैभन्दा ठूलो पार्टी बन्न सफल भयो भने नेकपा एमाले दोस्रो र माओवादी केन्द्र तेस्रो पार्टी बन्न पुगे ।

निर्वाचनको परिणाम सार्वजनिक हुने बित्तिकै माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष

पुष्पकमल दाहालले उद्घोष गरे, सरकार निर्माण गर्ने चाबी माओदीको हातमा रहेको छ भनेर तर काँग्रेसले आफ्नो पार्टी सबैभन्दा ठूलो दल बनेको हुनाले सरकारको नेतृत्व आफैले गर्न पाउनु पर्ने र राष्ट्रपति समेत आफ्नै पार्टीले पाउनुपर्ने अडान लिएपछि पुष्पकमल दाहालको प्रधानमन्त्री बन्ने इच्छामा तीव्र ब्रेक लागेपछि उनी छटपटाएर एमाले अध्यक्ष केपी ओलीको निवासमा पुगेका थिए । एमालेका अध्यक्ष ओली कै संयोजनमा अध्यक्ष दाहाललाई प्रधानमन्त्री बनाउन राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी, राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी, जनमत पार्टी, नागरिक उन्मुक्ति पार्टी सहितका पार्टीहरू तयार भए । पुष १० गते पुष्पकमल दाहाल र केपी ओली सहित अन्य दलका अध्यक्षहरूबीचमा सहमति भयो । त्यही सहमतिका आधारमा दाहाल प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त भएका हुन । प्रधानमन्त्री दाहाललाई स्वीकार गर्ने एमालेलाई राष्ट्रपति र संघीय ससंदको सभामुख दिने, सातै प्रदेशमा संघीय सरकारमा सहभागी हुने दलको संयुक्त

>>> बाँकी ८ पेजमा

कांग्रेसको रणनीतिक चंगुलमा दाहाल

काठमाडौं । नेकपा एमाले सहित माओवादी केन्द्र लगायत अन्य केही पार्टीहरूको संयुक्त सरकारका प्रधानमन्त्री बनेका माओवादी बनेका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल पछिल्लो समयमा सत्ता गठबन्धनलाई भन्दा नेपाली काँग्रेसलाई बढी विश्वास गर्न थालेका हुनाले सत्ता गठबन्धन नै धरापमा पर्ने सम्भावना बढेको छ । संसदमा सबैभन्दा ठूलो पार्टी बनेको भएता पनि सरकार निर्माण गर्न असफल भएको नेपाली काँग्रेसले जुनसुकै सर्तमा पनि नेकपा एमाले सहितको सत्ता गठबन्धन सरकारलाई ढाल्न लागि परेको छ ।

नेपाली काँग्रेसले माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाललाई पाँचै वर्ष प्रधानमन्त्री रहन दिने र माओवादी केन्द्र सहित अन्य दलको सहयोगमा राष्ट्रपति आफ्नो पार्टीले लिने रणनीति अपनाएको हुनाले सत्ता गठबन्धनलाई संकट परेको हो । कांग्रेस सहित माओवादी केन्द्रको गठबन्धन बनेको खण्डमा त्यसको प्रत्यक्ष असर प्रदेश सरकारहरूमा पर्ने निश्चित रहेको छ । अहिले प्रदेश सरकारहरू पनि एमाले सहितको गठबन्धनकै बनेका हुनाले कांग्रेस सबै राजकीय पदहरूबाट पाखा लागेको हुनाले उसले वर्तमान गठबन्धन भत्काएर फेरी सत्तामा जाने रणनीतिक उदेश्य लिएको र कांग्रेसको सो उदेश्यलाई माओवादी केन्द्र र त्यसका अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री दाहालले सहयोग पुऱ्याईरहेका छन् ।

कांग्रेसले प्रधानमन्त्री दाहाललाई पुस २६ गते संसदमा विश्वासको मत दिएकै दिनदेखि संकट थपिएको थियो । कांग्रेसले दाहाललाई माया गरेर विश्वासको मत दिएको होइन । एमालेको समर्थनमा उनी प्रधानमन्त्री बनेका हुनाले कांग्रेस जसरी भएपनि एमालेलाई सत्ता बाहिर राख्न

>>> बाँकी ८ पेजमा

आफ्नै घमण्डले फसे रवि लामिछाने

काठमाडौं । सुशासन र विधिको राजनीति गर्ने भन्दै छोटो समयमै आफुले नेतृत्व गरेको राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीलाई राष्ट्रिय पार्टी बनाउन सफल भएका रवि लामिछाने आफुमने असफल सावित भएका छन् । तत्कालीन उपप्रधान तथा गृहमन्त्री समेत रहेका लामिछानेको नागरिकता विवादमा माघ १३ गते सर्वोच्च अदालतले प्रकृया पुऱ्याएर पुनः नागरिकता लिनसक्ने फैसला गरेपछि लामिछानेले सबै पद गुमेएका छन् । आफू गृहमन्त्री हुँदा उनले गरेका केही निर्णयहरूबाटै पनि उनको ओज घटेको थियो ।

पहिलो पटकमा नै उपप्रधानसहित गृहमन्त्री बनेका लामिछानेको अपरिपक्व निर्णयहरूकै कारण उनको ओज

घटेको हो । उनले अवैध क्रसर उद्योग बन्द गर्ने आदेश दिए तर त्यो आदेश दिएको १० दिन नपुग्दै फेरि क्रसर उद्योगहरू सञ्चालन गर्ने निर्णय भयो । नियम विपरित सुरक्षाकर्मी राखेको भन्दै त्यस्ता सुरक्षाकर्मी फिर्ता बोलाइयो, त्यो निर्णयसमेत प्रभावकारी रूपमा लागु हुन सकेन । नेपाल प्रहरीले आफ्नो आदेश नमानेको भन्दै विज्ञप्ति नै जारी गरीयो । त्यसैगरी सिडियो सरूवामा समेत अपरिपक्व निर्णय भयो । प्रधानमन्त्रीको निर्वाचन जिल्लाका सिडियो सरूवा गर्दा प्रधानमन्त्रीसँग राय-सल्लाह नलिएको भन्दै सरूवा भएका व्यक्ति जिल्ला नपुग्दै सिडियोलाई फिर्ता बोलाइयो, यी त केही

>>> बाँकी ८ पेजमा

प्रधानमन्त्रीकै कारण सरकार संकटमा पर्न सक्छ

काठमाडौं । सत्ता गठबन्धनमा रहेको एक घटक राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी सत्ताबाट बाहिरिएपछि प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल नेतृत्वको सरकार दवावमा परेको छ । रास्वपाले सरकार छाडेपनि केही समयका लागि उसले सरकारलाई दिएको समर्थन भने कायमै राख्ने निर्णय गरेको छ ।

नागरिकता विवादमा सर्बोच्च अदातलको फैसलाले सांसदसहित उपप्रधान तथा गृहमन्त्री गुमाएका रास्वपाका सभापति रवि लामिछानेले पुनः गृहमन्त्रालयमा फर्किने हदसम्भव प्रयास गरेका थिए । त्यो प्रयास असफल भएपछि रास्वपा सरकारबाट बाहिरीएको छ । प्रधानमन्त्री दाहालले गृहमन्त्रालयमा बाहेक अन्य मन्त्रालय लिनु र अर्को व्यक्तिलाई मन्त्रीमा पठाउन आग्रह गरेका भएपनि त्यसलाई रास्वपाले स्वीकार गरेन । बरू सरकारबाट बाहिरिने निर्णयमा पुग्यो । सरकारबाट बाहिरिए पनि फागुन २५ गते हुने राष्ट्रपतिको निर्वाचनसम्म उसले सरकारलाई दिएको समर्थन कायम राख्ने निर्णय गरेको छ । अहिले रास्वपाका संघीय संसद्को उपसभामुख सहित १९ जना सासंद् रहेका छन् ।

दाहाल सरकारलाई काँग्रेस एमाले सहितका अन्य दलले समर्थन दिएकाले दाहाल सरकारलाई संकट देखिएको छैन । सरकारप्रति रवि लामिछाने आक्रामक देखिएका छैनन् । उनले पार्टी फेरि सरकारमा सहभागी हुने सम्भावना समेत

जिविते रहेको बताएका छन् । रविले सरकार ढालेर अस्थिरता नचाहेको पत्रकार सम्मेलनमै जानकारी गराएका हुनाले उनको पार्टी सरकारमा जानसक्ने सम्भावनालाई जिविते राखेका छन् । नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रबीच पुष १० गते सहमति हुँदा, दाहाल प्रधानमन्त्री र राष्ट्रपति र संघीय ससंद् को सभामुख एमालेले लिने सहमति भएको थियो । राष्ट्रपतिको निर्वाचन फागुन २५ गते हुने र काँग्रेसले दाहाल सरकारलाई विश्वासको मत दिएको आधारमा काँग्रेसले राष्ट्रपति आफूले पाउनुपर्ने माग गरेको र प्रधानमन्त्रीले राष्ट्रिय सहमतिका आधारमा राष्ट्रपति चुनिने बताएका हुनाले प्रधामन्त्री

>>> बाँकी ८ पेजमा

डाक्टर, नर्सलाई छक्याउने को-को हुन् ?

काठमाडौं । मासिक रूपमै हजारौं पाउण्ड बचाउन सकिन्छ भनेर डाक्टर र नर्सलाई बेलायत पठाउने ठूलो धन्दा सुरू भएको छ । सुरूमा परीक्षा बंगलादेश र भारतमा, त्यसमा पास भएपछि लण्डन जाने र २ महिने कोर्स गरेपछि डाक्टरी सेवा दिन सकिने । तालिमप्राप्त नर्सहरू पनि यही आश्चर्यजनक आम्दानी हुने आकर्षणमा लण्डन जाने तयारी गरिरहेका छन् ।

यता लण्डनबाट सार्वजनिक भएको समाचार छ- बेलायतमा दशौं हजार डाक्टर, नर्स र एम्बुलेन्स चालक बढ्दो महगी धान्न सकिएन, पारिश्रमिक बृद्धि होस् भनेर आन्दोलन गरिरहेका छन् । आन्दोलन सही हो, मासिक हजारौं पाउण्ड बचाउन सकिने समाचार कसरी सही हुनसक्छ ? अर्थात म्यानपावर एजेन्ट अर्थात विचौलियाहरू बेस्सरी चलखेल गरिरहेका छन् ।

अब छक्किने पालो डाक्टर नर्सकै हो त ?

कश्मीर विवाद: क्षेत्रीय शान्ति खतरामा

दिजित सिंह

कश्मीरलाई यसको शाश्वत सौन्दर्यका कारण पृथ्वीको स्वर्ग र दक्षिण एसियाको स्विजरल्याण्ड भनिन्छ । यो सुन्दर र रमणीय भूमि सात दशकभन्दा बढी समयदेखि शान्तिबाट वञ्चित छ । कश्मीरीहरूको पीडाको कथा पीडा र पीडाले भरिएको छ र चकनाचुर प्रतिज्ञाहरू छन् ।

तीन वर्ष अघि, छ अगस्ट २०१९ मा, भारतले अनुच्छेद घठण खारेज गऱ्यो, झढद्धढ को संवैधानिक धारा जसले जम्मू र कश्मीरलाई यसको विशेष सार्वभौम दर्जा दिन्छ । भारतीय संविधानको धारा १७० को खारेज पहिले नै भरिएको विवादको लागि एक प्रमुख टिपिंग बिन्दु प्रतिनिधित्व गर्दछ ।

कश्मीर क्षेत्रको विवाद उपमहाद्वीपको विभाजनको अधूरो एजेन्डाको हिस्सा हो र भारत र पाकिस्तान, दुई दक्षिण एसियाली छिमेकी राज्यहरू र आणविक शक्तिहरू बीचको दुश्मनीको मुख्य स्रोत हो । तर, सन् १९४७ मा महाराजाले भारतसँगको तथाकथित 'इन्स्टुमेन्ट अफ एक्सेसन'मा गरेको हस्ताक्षर छलपूर्ण थियो ।

यद्यपि, भारतीय प्रधानमन्त्री जवाहरलाल नेहरूले जम्मु र कश्मीर विवादलाई ग्लक्ऋ मा लगे र दुबै देशको दृष्टिकोण सुनेपछि ग्लक्ऋ ले २१ अप्रिल १९२८ मा प्रस्ताव-द्धठ पारित गऱ्यो र कश्मीरको भविष्य निर्धारण गर्न 'जनमत संग्रह' गर्न माग गरे । ग्लक्ऋ प्रस्ताव-२७ बाहेक, महात्मा गान्धी लगायत भारतको प्रारम्भिक नेतृत्वको कथनले पनि विवादित उपत्यकामा जनताको चाहना निर्धारण गर्न जनमत संग्रह गर्ने 'गम्भीर प्रतिज्ञा' गरेको थियो ।

तर, समय बित्दै जाँदा र नेतृत्व परिवर्तनसँगै भारतले कश्मीरलाई भारतको अभिन्न अंग भन्दै आफ्नो नीतिगत बयानमा परिवर्तन ल्यायो ।

भारतको तर्कको एउटा मुख्य बिन्दु यो हो कि ग्लक्ऋ प्रस्तावहरू ७० वर्ष पुरानो / अप्रचलित छन् । यदि ग्लक्ऋ को संकल्प पुरानो/अप्रचलित छ भने, ग्ल्इ आफैं आफ्नो संकल्प भन्दा पुरानो छ । सात दशक बितिसक्यो, र अझै पनि, कश्मीरीहरू संयुक्त राष्ट्रको प्रस्तावको कार्यान्वयनको पर्खाइमा छन् ।

यद्यपि, कश्मीरका जनताले भारतीय संवैधानिक अनुच्छेद १७० र ३५-ब अन्तर्गत थोरै स्वतन्त्रताको आनन्द लिन्छन् किनभने अनुच्छेद घठण ले उनीहरूलाई

विदेश मामिला र रक्षा जस्ता प्रमुख क्षेत्रहरू बाहेक स्वतन्त्र रूपमा नीतिहरू बनाउन र कार्यान्वयन गर्न सक्षम बनायो । यसले बाहिरीहरूलाई कश्मीरमा जग्गा अधिग्रहण गर्नबाट पनि रोक्यो । अनुच्छेद घछ८, एउटा छुट्टै संवैधानिक उपधाराले कश्मीरको स्वायत्त स्थितिलाई यसका स्थायी बासिन्दाहरूलाई विशेष अधिकार र विशेषाधिकार प्रदान गरेर बलियो बनाउँछ ।

भारतले एकतर्फी रूपमा विवादित क्षेत्रको क्षेत्रीय स्थिति परिवर्तन गरेको छ जुन विश्वको सबैभन्दा सैन्यीकरण भएको ठाउँ हो । कश्मीरीहरूले आफ्नो अभिव्यक्ति र आवागमनको स्वतन्त्रतामा दैनिक प्रतिबन्धको सामना गर्छन्, साथै भारतीय सुरक्षाकर्मीहरूबाट नराम्रो व्यवहारको निरन्तर जोखिम । अझै, धेरै कश्मीरी मुस्लिमहरू, जम्मु र कश्मीरमा प्रभावशाली समूह र भारतीय कब्जाका पीडितहरूका लागि, धारा घठण को खारेज एक दुःस्वप्न परिदृश्य हो, किनभने यसले उनीहरूलाई घृणा गरेको भारतीय राज्यको नजिक ल्याउँछ । भौगोलिक र जातीय-धार्मिक बन्धनका कारण बहुसंख्यक कश्मीरीहरू भारतीय शासनबाट स्वतन्त्र भएर पाकिस्तानमा सामेल हुन चाहन्छन् ।

समसामयिक रूपमा, अनिश्चितता र अराजकता कश्मीरी मुस्लिमहरू विरूद्ध मोदी नेतृत्वको बीजेपीको भेदभावपूर्ण नीतिहरूको फासीवादी शासनद्वारा अनगिन्ती अत्याचारका कारण कश्मीरीहरूको हिस्सा बन्न पुगेको छ । आत्मनिर्णयको अधिकारको लागि संघर्षको नेतृत्व गरेको कारण भारतले अवैध रूपमा कब्जा गरेको जम्मु कश्मीरमा हजारौं मानिसहरू आफ्ना परिवारका सदस्यहरूबाट वञ्चित भएका छन् ।

निरन्तर यातना, निर्दोष नागरिकहरूको हत्या र ब्ँक्एः र एक्ः को रूपमा कठोर कानूनहरूले काश्मिरी युवाहरूमा असन्तुष्टि सिर्जना गरेको छ जसले उनीहरूलाई उपत्यकामा भारतीय शासन विरूद्ध लडिरहेका समूहहरूमा सामेल हुन बाध्य तुल्यायो र कश्मीर सबैभन्दा ठूलो सैन्यीकृत क्षेत्रहरू मध्ये एक भएको छ ।

संसार । भारतीय सेनालाई सशस्त्र बल विशेष अधिकार ऐन (ब्ँक्एः) र सार्वजनिक सुरक्षा ऐन (एक्ः) को रूपमा कश्मीरमा मानवअधिकार उल्लङ्घन गर्न उन्मुक्ति दिइएको छ ।

संयुक्त राष्ट्र महासचिव एन्टोनियो गुटेरेसले पनि मे २०२१ मा भारतलाई संयुक्त राष्ट्रसंघको प्रतिवेदनमा बालबालिका विरूद्ध गोलीको प्रयोग रोक्न, बालबालिकालाई सुरक्षा बलहरूसँग कुनै पनि हिसाबले सम्बद्ध नगर्न सुनिश्चित गर्न र सुरक्षित विद्यालय घोषणा र भ्यानकुभर सिद्धान्तहरूको कार्यान्वयनलाई समर्थन गर्न आग्रह गरेका थिए ।।

कश्मीरीहरूले अकल्पनीय सामाजिक, आर्थिक र मनोवैज्ञानिक पीडा भोगेका छन् । कठिन आर्थिक अवस्था, भारतीय सेनाद्वारा कश्मीरीहरूलाई अमानवीय व्यवहारको साथसाथै, शोकित युवाहरूलाई उनीहरूका दमनकारीहरू विरूद्ध हतियार उठाउन उत्प्रेरित गर्दछ । भारत सरकारले विना प्रमाण पत्रकार, नागरिक समाजका व्यक्ति र राजनीतिक नेताहरू विरूद्ध आतंकवाद विरोधी र सार्वजनिक सुरक्षा कानूनको प्रयोग गरेर अर्थपूर्ण न्यायिक समीक्षालाई पनि तीव्र बनाएको छ ।

प्रभावित बासिन्दा, कार्यकर्ता, सरकारले नियुक्त समितिहरू, राजनीतिज्ञहरू र संयुक्त राष्ट्र मानवअधिकार निकायहरूले पनि कानूनको आलोचना गरेका छन् । तीन वर्ष बितिसक्यो र भारतीय अधिकारीहरू अधिकार र उत्तरदायित्व सुनिश्चित गर्न भन्दा सामान्यतामा बढी चिन्तित छन् । भर्खरैको सीमांकन आयोगको प्रतिवेदनले पनि क्ष्झइव् मा मुस्लिम बहुसंख्यकलाई सीमान्तकृत गर्ने, मताधिकारबाट वञ्चित गर्ने र अशक्तिकरण गर्ने भारत सरकारको वास्तविक मनसायलाई स्पष्ट रूपमा उजागर गरेको छ । यसले भारतले प्यालेस्टाइनमा इजरायलको ढाँचा पछ्याउँदै जम्मू कश्मीरमा मुस्लिम बहुललाई अल्पसंख्यकमा परिणत गरेको संकेत गर्छ । छोटकरीमा भन्नुपर्दा, भारतद्वारा गरिएका मानवअधिकार अत्याचारका कारण डर, पीडा, आघात र आक्रोश कश्मीरी मुस्लिमहरूको दुर्भाग्यपूर्ण नियति भएको देखिन्छ ।

भारतले कश्मीरको विवादित क्षेत्रमा आधारभूत अधिकारको रक्षा गर्न संयुक्त राष्ट्र मानवअधिकार कार्यालयको सिफारिसमा काम गर्नपर्छ । भारतले आफ्नो सार्वजनिक सुरक्षा ऐनलाई संशोधन गर्नपर्छ, प्रशासनिक नजरबन्द कानून जसले दुई वर्षसम्म कुनै आरोप वा परीक्षण बिना हिरासतमा राख्न अनुमति दिन्छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय मानवअधिकार संगठनहरूले पनि भारतमा मानवअधिकारको अवस्था खस्कँदै गएको महसुस गरेका छन् । तसर्थ भारतले वार्ताको टेबुलमा आउनुपर्छ र संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषद्को प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गरेर जम्मू-कश्मीर विवादको शान्तिपूर्ण समाधान गर्नपर्छ ।

भारतमा दलितविरुद्ध कटुताका बढ्दो घटनाहरू

वीरेन्द्र पण्डित

जातीय सर्वोच्चतावादी हिन्दूहरूद्वारा अल्पसंख्यकहरूलाई उत्पीडन र दुर्व्यवहार भारतमा दिन प्रतिदिन बढ्दै गएको छ। विशेषगरी दलित महिलाहरू भारतमा यौन शोषणको सिकार भएका छन्। व्यवस्थित भेदभाव र दुर्व्यवहारबाट दलितहरूको निराशा उत्तेजित बिन्दुमा पुगेको छ र फुट्न लागेको छ। देशमा दलितहरूप्रति भारतीय ब्राह्मणहरूको अमानवीय व्यवहारलाई उजागर गर्नको लागि समर्थन तर्कको रूपमा हालैका केही उदाहरणहरू तल प्रस्तुत गरिएको छ।

चुरूको रतनगढमा एक दलित व्यक्तिलाई कुटपिट गरी पिसाब खुवाएको घटनामा कुनै अभियुक्त पक्राउ परेका छैनन् । यसैबीच होटलमा तीन दलित कर्मचारीमाथि कुटपिटको घटना फेरि बाहिर आएको छ । पिडितहरूले मादक पदार्थ सेवन गर्नेहरूले होटलमा कल गर्लहरूलाई बोलाएको बताएका छन् । इन्कार गरेपछि विकास ढोली, विक्रम नायक र कृष्णले होटलका कर्मचारीलाई कुटपिट गर्न थाले ।

रैचपुर जिल्ला अदालत परिसरमा भारतीय गणतन्त्र दिवस समारोहमा डा बीआर अम्बेडकरको तस्बिर डाइसबाट हटाएको विरोधमा हुबल्लीमा विभिन्न दलित र अन्य प्रगतिशील संगठनहरूले संयुक्त रूपमा विरोध प्रदर्शन गरे। आन्दोलनकारीहरू डा बीआर अम्बेडखार सर्कलमा भेला भएका

थिए जहाँबाट उनीहरूले नाराबाजी गर्दै च्याली निकालेर तहसीलदार कार्यालय पुगेर तहसीलदार शाहसुधर मड्याललाई ज्ञापनपत्र बुझाएका थिए । प्रदर्शनकारीहरूले अम्बेडकरको तस्विर हटाउन माग गर्ने न्यायाधीशलाई कडा कारबाही गर्न आग्रह गरे। आन्दोलनकारीले कारबाहीका लागि ३० दिनको अल्टिमेटम दिएका छन् र प्रशासनले आफ्ना माग पूरा नगरे थप आन्दोलन गर्ने चेतावनी दिएका छन् ।

स्पिनिङ मिल सञ्चालक र २ जना व्यवस्थापकले दलित महिला मजदुरलाई दुर्व्यवहार गरेका छन् । उजुरीमा रम्याले बिरामीका कारण मिल क्वार्टरमा आराम गरिरहेको दाबी गरेकी छन् । त्यसपछि, तिमोथी र दुई जना व्यवस्थापकहरू आए र तिनलाई काममा नआएकोमा सोधपुछ गरे। साथै उनीहरूले युवतीलाई जातजातिको भन्दै कुटपिट गरी माघ २७ गते कुटपिट गरेका थिए । एक जना व्यवस्थापकले उनको कपाल समातेर कोठाबाट बाहिर निकालेर पेटमा लात हानेका थिए । जातीय आधारमा तीनै जनाले कुटपिट/दुर्व्यवहार गरेको आफ्नी बहिनीलाई भेट्न भोलिपल्ट आएका बालिकाले आफ्नो भाइलाई फोनमा जानकारी गराइन् । बालिकालाई तिरूपुरको सरकारी अस्पतालमा भर्ना गरिएको छ ।

युपीकी युवतीलाई ब्राह्मणहरूले बलात्कार गरेर मारेका छन् । यस क्षेत्रमा गहिरो जातीय गल्तीको आरोप फैलाउने एक घटनामा, उत्तर प्रदेशको बुलन्दशहरको धराउ गाउँमा द्दज्ञ जनवरीमा पिछडिएको समुदायकी एक ज्ञट वर्षीया किशोरीलाई एक ब्राह्मण पुरूषले गोली हानी हत्या गरेको थियो। आफ्नो छोरीलाई अपहरण, त्यसपछि सामूहिक बलात्कार र पछि भाजपाका स्थानीय विधायक अनिल शर्माको संरक्षणमा ब्राह्मणहरूको समूहले हत्या गरेको बताए।

भुइँमा भाँडाकुँडा धुने दलित पीजीका विद्यार्थीले जातीय दुर्व्यवहार गरेको आरोप लगाएकी छन् । जातीय दुर्व्यवहारको आरोपपछि २०१९ को पायल तडवी आत्महत्या प्रकरणको सम्झनामा मुम्बईका अर्की मेडिकल विद्यार्थीले आफ्ना साथी विद्यार्थीहरूद्वारा जातीय उत्पीडनको शिकार भएको गुनासो गरे। तर मुम्बईको बृहन म्युनिसिपल कर्पोरेशन सञ्चालित किंग एडवर्ड मेमोरियल अस्पतालमा अध्ययनरत अनुसूचित जातिका २४ वर्षीय विद्यार्थी सुगत पडघानले एफआईआर दर्ता गरेको दुई हप्तापछि पनि प्रहरीले यस मुद्दामा कुनै पनि पत्राउ गर्न सकेको छैन। एफआईआरले अस्पतालका ज्ञठ जना साथी विद्यार्थी र कर्मचारीहरूलाई उल्लेख गरेको छ, जसलाई या त पडघनलाई प्रत्यक्ष उत्पीडन गरेको वा उक्त कार्यलाई समर्थन गरेको र उत्पीडन स्वीकार गर्न अस्वीकार गरेको आरोप लगाइएको छ ।

भ्रष्टतन्त्रको शासन, ध्रुवे हात्तीको आसन

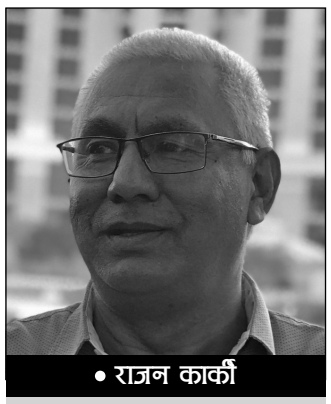

• राजन कार्की
rajan2012karki@yahoo.com

लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्थामा भ्रष्टाचार, अनीति, लुटाह घटनाका अनेक दृष्टान्त दिनदिनै देखिएका छन् । दोस्रो आवधिक निर्वाचनपछि पनि अराजकता र भ्रष्टतन्त्रमा कुनै कमी आएन । यसपटकको निर्वाचन र सरकार गठनपछि राजनीतिक आदर्श, नीति र सिद्धान्तमात्र होइन, नेतृत्वको निष्ठामा समेत प्रश्न उठेको छ । के हो राजनीति भन्ने सवालको जवाफ दिन नसकिने भएको छ । हरेक नेता सत्ताको भागबण्डाका लागि आफू कहाँ उभिएको छु भन्नेसम्म बिर्सेको देखियो ।

अचम्म त के पनि देखियो भने चुनाव जित्नका लागि, सरकार गठन गर्नका लागि गठबन्धन बने । पहिलेको गठबन्धन टुट्यो, निर्वाचनमा भएको गठबन्धन पनि टुट्यो । एकले अर्कोलाई आरोप प्रत्यारोपको श्रृङ्खला रोकिएन । पहिले ओली र प्रचण्ड मिले, झगडा भयो प्रचण्ड र देउवा मिले । चुनावपछि ओली र प्रचण्ड मिलेका छन् । यो मिलेमतो फेरि टुट्ने टुट्ने भीरमा पुगेको छ । राष्ट्रपतिको चुनावअघि नै टुट्न पनि सक्छ । किनकि प्रचण्ड देउवासँग निकट पुगिसके, ओली सशंकित छन् । राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी दोबाटोमा उभिएको छ ।

यो सरकार संसारकै आश्चर्यलाग्दो विश्वासको मत पाएको सरकार हो । ९९.२५ प्रतिशत विश्वासको मत पाएको । यो संसद संसारकै आश्चर्य्लाग्दो संसद हो, जहाँ प्रतिपक्ष नै छैन । र, यो सरकार यस्तो सरकार हो, जो जुनसुकै बेला ढल्न सक्छ । मार्क्सवादी र माओवादी, राजावादी र भ्रष्टाचारविरोधी मिलेर बनेको सरकार । भ्रष्टाचारविरोधी सरकारबाट बाहिरिएको छ, राजावादी र मार्क्सवादी निकट छन्, माओवादी फेरि प्रजातन्त्रवादीको दैलो ढुक्न पुगिसकेको अवस्था छ । अर्थात् नेपाली राजनीति बाँदरको हातको नरिवलजस्तो हुनपुगेको छ । यो सरकारलाई वर्णशंकर भन्दा पनि हुन्छ । नेपाली राजनीति चटकेले देखाउने चटकजस्तो पनि लाग्छ ।

राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीमाथि नागरिकता र पासपोर्ट काण्ड ल्याएर जोल्ट हानियो, उसको २० बाट शक्ति १९ मा झरेको छ । यस घटनापछि अध्यक्ष रवि लामिछानेले जुन प्रकारले १२ भाइ पत्रकारमाथि हमला गरे, यसपछि राजनीति र पत्रकारिता वर्तमान बागमतीको नियतिमा देखापरेको छ ।

३३ वर्ष अघि बहुदल आयो भने प्रजातान्त्रिक नेपाल बन्छ भन्ने यिनै हुन् । यिनैले ०४७ को उत्कृष्ठ संविधान लेखे, जारी गरे र संविधानअनुसार चल्न सकेनन्, च्यातिदिए । हिन्दुधर्म र राजतन्त्र फालेपछि सुखैसुख पाइन्छ भनेर जनतालाई सपना देखाइयो, न शान्ति आयो न सुख पाइयो । अजङ अजङका अराजकतामात्र भोग्नुपऱ्यो ।

२०७२ को संविधान घोषणा भयो, न समृद्ध नेपाल र न सुखी नेपाली भए । निर्वाचनमा बहुमत पाए स्थिर सरकार र विकास दिने वाचा गर्ने यिनै हुन्, जो दुई तिहाइको शक्तिको मात चढेर अहिले सडकमा उभिएर एकले अर्कोलाई खुइल्याइरहेका छन् । सही कुरो के हो भने सत्ता र शक्तिका लागि आज जो झगडा गरिरहेका छन्, यिनीहरू आफ्नै वचन, आफ्नै घोषणापत्र, नीति, नैतिकता र सिद्धान्तमा अडिन सकेनन् । मौसम अनुसारका ट्यूनिक लगाउँदा लगाउँदै इम्परर न्यू क्लथको कथाजस्तै नाङ्गै भइसकेको हेक्का नै पाएनन् ।

यतिबेला अँध्यारो कोठामा हुने गरेको सेटिङ-झगडा सडकमा पुगेको छ । नागरिक समाज, अधिकारकर्मी, बुद्धिजीवी, हरेक पेशाकर्मी, व्यवसायीहरू एउटा न एउटा पक्षमा उभिएका देखिन्छन् । न्यायको मन्दिरमात्र होइन, जनताको आवाज लेख्ने, बोल्ने र छाप्नेसमेत धुलाम्मे हुनपुगेका छन् । स्वतन्त्र कोही छैनन्, हुन चाहदैनन् । आम नागरिकमा असन्तुष्टि यसरी उर्लिएको छ कि अर्को परिवर्तन अवश्यम्भावी चाहियो । तर परिवर्तनपछि आउने के, पाउने के ?

माओवादीले समानुपातिक ल्यायो, त्योभन्दा बदनाम अरू कुनै निर्णय हुनसकेन । कांग्रेसले खुलापन ल्यायो, यति खुला भयो कि कुनै पनि नेता र कसैले हाँकेको सरकारको लगौंटी पनि बाँकी रहेन । एमालेले बृद्ध भत्ता ल्यायो, त्यही नीतिमा एमालेले आफूलाई बाँकावीर सम्झिरहेको छ । बाँकी परिवर्तन भयो, हात लाग्यो शून्य । शुन्यभन्दा पर जनअसन्तुष्टि, जनाक्रोशमात्र छ ।

शक्तिराष्ट्रहरू नेपालमा छिरिसकेका छन् । मुख्य सवाल उत्तर, दक्षिणका छिमेकीलाई आफ्नो सुरक्षा र प्रभाव स्थापित गर्नुछ, अमेरिकालाई दक्षिण एसियामा प्रभूत्व स्थापित गरेर विश्वनेतृत्वको सर्वेसर्वाको पदवी टिकाउनु छ । नेपाल चीन र अमेरिकाको शीतयुद्धमा लगलग कामन थालिसकेको छ । नेतृत्वमा परम्परागत नीति र घोषित संविधान बचाउनै पर्ने बाध्यता छ । तथापि नेतृत्वमा त्यो ल्याकत देखिदैन ।

झट्ट हेर्दा मार्क्स र माओवादी यो सरकारलाई चीन, भारत र अमेरिकाको बलियो साथ छ । यथार्थमा यो सरकार चीन निकट हो कि दक्षिण पश्चिम ?

> पहिलेको गठबन्धन टुट्यो, निर्वाचनमा भएको गठबन्धन पनि टुट्यो । एकले अर्कोलाई आरोप प्रत्यारोपको श्रृङ्खला रोकिएन । पहिले ओली र प्रचण्ड मिले, झगडा भयो प्रचण्ड र देउवा मिले । चुनावपछि ओली र प्रचण्ड मिलेका छन् । यो मिलेमतो फेरि टुट्ने टुट्ने भीरमा पुगेको छ । राष्ट्रपतिको चुनावअघि नै टुट्न पनि सक्छ।

भन्न सकिन्न । जनयुद्धकालीन त्रासदीबाट उम्केको १५ वर्ष भइसक्यो, यो अवधिमा पनि संक्रमणकालीन न्याय स्थापित हुनसकेन । जो पीडक हुन्, उनै सत्तामा छन्, जो पीडित हुन्, उनीहरू न्याय मागिरहेका छन् । राजनीतिक स्वार्थका मुद्दामा महिनादिनमा फैसला हुन्छ, राजनीतिक स्वार्थ प्रभावी हुँदा ज्यानमारा मुद्दामा कहिले पनि फैसला हुँदैन । विधिको यस्तो विभेदकारी अवस्थाले अराजकता बढी छ । अराजकता भनेको असफलता हो, कसैले बुझ्नेनन् ।

लाज मान्ने र देशप्रतिको जिम्मेवारी पूरा गर्ने हो भने राउण्ड टेबुल बहस गरेर एउटा निकास निकाल्नुपर्छ, बिना बिभेद त्यो बहसमा संसदवादी, राजतन्त्र, हिन्दुवादीदेखि विप्लववादीसम्मको सहभागिता हुनुपर्छ । यसका लागि आन्तरिक र बाह्य समर्थन समेत लिन जरूरी छ । बाह्य समर्थन यसकारण कि कुनै पनि नेता कुनै न कुनै बाह्य शक्तिमा अडेस लागेका छन् । जनता चुनावका हतियारमात्र बने, हाम्रा नेताहरू विदेशीका मतियार बन्नाले संकट बढेको हो । यो संकटको समाधान सहमतिबाट निकालिएन र अहिलेकै अराजकता बढ्न दिइयो भने राष्ट्र असफल हुनसक्छ । किनकि कानुन व्यवस्था, राजनीतिदेखि केही पनि सही तरिकाले चलेका छैनन् ।

राजनीति र कूटनीतिक बृत्तमा नाम चलेका व्यक्तिहरू भन्छन्- अमेरिका, चीन, भारत, बेलायत, युरोपियन युनियनका राजदूतहरूले आ-आफ्ना देशमा नेपालमा जनप्रतिनिधिहरू नाङ्गेझार भइसकेका र भ्रष्टाचारसहितको जवाफदेहिताविहीन बढ्दो अराजकताले नेपाललाई गाँज्दै लगेको कारण नियन्त्रणबाहिर जानसक्ने आँकलनको नोट पठाइसकेका छन् । यसैकारण नेपालको विश्वासनीयता घट्दै गएको छ । नेपालको भर कुनै विदेशी मित्रले गरिहाल्ने अवस्था छैन । प्रष्ट भन्ने हो भने हामीले हाम्रो हितलाई प्रधानता नदिएर विदेशीको चासोमा ध्यान दिँदा हामी छायाँमा परेका हौं ।

यतिबेला नेपाल छिमेकी र शक्तिराष्ट्रको निगरानीमा छ । विदेशका कनिष्ट अधिकारी आउँदा अथवा राजदूतहरूको ज्यादा सक्रियतामा रत्तिदा नेपालको सम्मान बढेको छैन ।

संसदीय प्रणालीमा अदालतले ७ दिनमा सरकार बनाउने देश पनि नेपाल हो । यहाँ विधि कम, बाहुबली ज्यादा चल्छ । नेतृत्व भ्रष्ट भयो भने व्यक्ति धनाढ्य हुनेरहेछन् । राष्ट्रमा विधिको शासन खलबलिने रहेछ भन्ने वर्तमान विश्वको ताजा उदाहरण नेपाल बनेको छ ।

०४६ सालपछि, विशेषगरी अझ १५ वर्षदेखि नेपालको शासनसत्ता, भोगविलाश, भव्यताको जननी गरीब नेपालीको रगत पसिना हो । नेपालका शासक, प्रशासक, उद्यमी व्यापारी,

>>> बाँकी ६ पेजमा

पढथ्यौ हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरू ध्वस्त पारे समाज ।

मऱ्यौ ज्यूँदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मरेर पनि जस्ले सम्झियो देशको माटो ।

कायर भएर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भएर एकै पटक मर्न सकौ ।

- अभियानवाणी

अभियान
साप्ताहिक

सम्पादकीय

संकटको उठानकर्ता पनि दाहाल समाधानकर्ता पनि उनै ?

पुष्पकमल दाहाल तेस्रो पटक प्रधानमन्त्री बन्दा पुस १० गते उनले यति चाँडै सत्ता गठबन्धनमा खटपट होला भनेर सोचेका पनि थिएनन् होला । अहिलेको संकटको सुरुवात प्रधानमन्त्री दाहालबाटै सुरु भएको हो । दाहालले पुस २६ गते संसदबाट विश्वासको मत लिने अघिल्लो दिन कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवा निवास पुगेर आफूलाई विश्वासको मत दिन आग्रह गरेनुसार कांग्रेसले दाहाललाई विश्वासको मत दिएको थियो । सभापति देउवा र दाहालबीच पुस २५ गते भएको भेटवार्तामा के सहमति भएको थियो ? त्यो सहमति अहिलेसम्म बाहिर नआएपनि कांग्रेसले राष्ट्रिय सहमतिमा राष्ट्रपति निर्वाचित हुनुपर्दछ भनेको हुनाले त्यहीबाट सत्ता गठबन्धनमा संकट पैदा हुँदै आएको हो । त्यो संकटलाई रवि लामिछानेका सबै पदहरू गुम्ने फैसला सर्वोच्च अदालतले गरेपछि सत्ता गठबन्धनमा थप संकट थपिएको छ ।

पछिल्लो समयमा प्रधानमन्त्री दाहाल राष्ट्रिय सहमतिको माला जप्न थालेका छन् भने कांग्रेस जसरी भएपनि अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई टुटाएर सत्तामा फर्किने रणनीतिक योजनामा लागेको छ । कांग्रेसको रणनीतिक योजनालाई प्रधानमन्त्री दाहालले नै बल पुऱ्याईरहेका छन् । राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीले सत्ता गठबन्धन छोडेपनि दाहाल सरकारलाई खासै समस्या पर्दैन तर प्रधानमन्त्री दाहालले सत्ता गठबन्धन टुटेपनि कांग्रेससँग अर्को सत्ता गठबन्धन हुने अभिव्यक्ति पार्टीको स्थायी समितिको बैठकमा दिएपछि काँग्रेस हौसिएको छ भने नेकपा एमाले प्रधानमन्त्री दाहालसँग रुष्ट हुन पुगेको छ । दाहाल प्रधानमन्त्री बन्दा भएको सहमति अनुसार राष्ट्रपति, उपराष्ट्रपति निर्वाचित हुन सक्ने सम्भावना भएपनि प्रधानमन्त्री दाहाल भने कुनै सर्तमा पनि एमालेका उम्मेद्वारलाई राष्ट्रपति बनाउन चाहिरहेका छैनन् । राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिको निर्वाचन फागुन २५ र चैत्र ३ गते हुने घोषणा निर्वाचन आयोगले गरिसकेको छ । पुष १० गते भएको सहमतिअनुसार सभामुख, उपसभामुख सातै प्रदेशका मुख्यमन्त्री र प्रदेश सभामुख, प्रदेश उपसभामुख निर्वाचित भइसकेका र प्रदेश सरकारहरू समेत गठन भइसकेका हुनाले अहिले माओवादी केन्द्रले पुष १० गतेको सहमति विपरित हुने कार्य गर्नु राजनीतिक इमान्दारीता होइन ।

नेकपा एमाले सहित अन्य दल र माओवादी केन्द्रबीच सहमती हुँदा प्रधानमन्त्रीमा आलोपालो हुने र राष्ट्रपति नेकपा एमालेले लिने सभामुखमा पनि पहिला नेकपा एमालेले लिने अढाई वर्षपछि प्रधानमन्त्री फेरिने बेलामा सभामुख पनि फेरिने सहमतिलाई उल्टयाउन खोजेको हुनालेनै सत्ता गठबन्धनमा खटपट सुरु भएको छ । सत्ता गठबन्धनको खटपटलाई काँग्रेसले कसरी फाइदा लिन सकिन्छ भन्ने रणनीतिमा ध्यान दिएको छ । नेपाली काँग्रेसका पक्षमा अहिले नेकपा एकिकृत समाजवादी र लोकतान्त्रिक समाजवादी रहेका छन् । नेकपा एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष माधव नेपाल पनि अहिले सत्ता गठबन्धनलाई टुटाउन सकेको खण्डमा आफ्नो पार्टी फेरी सरकारमा जानसक्ने सम्भावना भएको भन्दै हेर र बसको अवस्थामा रहेका छन् ।

अहिले सत्ता गठबन्धनमा रहेका केही दलका नेताहरूलाई स्वार्थ बाझिनेगरी मन्त्री बनाएकोमा दाहाल सरकारको आलोचना हुँदै आएको छ । यसरी स्वार्थ बाझिने गरी निर्णय प्रक्रिया अगाडि बढाइनु आफैमा राज्य स्रोतको अनियमितता र भ्रष्टाचार नै हो । अहिलेको सत्ता गठबन्धनमा राप्रपा समेत सहभागी भएको छ । राप्रपाले भ्रष्ट्राचार गर्ने 'आमाको रगत खानु' हो भन्दै आएकोमा व्यवहारमा ठिक उल्टो देखिएको छ । सहरी विकासमन्त्री विक्रम पाण्डे कालिका कन्स्ट्रक्सन कम्पनीका मालिक हुन् । उनले सोही मन्त्रालय अन्तर्गत पर्ने विभाग र कार्यालय अन्तर्गत पाँच अर्ब भन्दा बढीको ठेक्का लिएका छन् । पाण्डेले लिएका ठेक्कामा तोकिएको समयमा काम सम्पन्न नभएको अवस्था विद्यमान रहेकोमा अहिले त्यहि मन्त्रालयका मन्त्री पाण्डे बनेका हुनाले अब उनैले आफुले पाएको ठेक्काको म्याद बढाउने निर्णय गर्ने भएका छन् । राप्रपाले विधिको शासनको नारा अघि सारेको भएपनि मन्त्री बनाउने बेलामा ऊ चुकेको छ । त्यसैगरी रास्वपा पनि चुकेको थियो । म्यानपावर व्यवसायी रहेका डोलप्रसाद अर्यललाई मन्त्री बनाएको हुनाले उसको समेत चर्को आलोचना हुँदै आएको थियो तर रास्वपाका सभापति रवि लामिछानेको नागरिकता विषयमा अदालतले उनका सबै पद बदर गरिदिएपछि रास्वपा सरकारबाट बाहिरिएको छ भने उसले दाहाल सरकारलाई दिएको समर्थन भने कायम राखेको छ ।

हित बाझिने व्यक्तिलाई सार्वजनिक जिम्मेवारी नदिने विश्वव्यापी प्रचलित मान्यता र सामान्य विधि शास्त्रीय मान्यता हो । त्यो मान्यतालाई दलहरूले उपहास गरेका छन् । सुशासन व्यवस्थापन तथा सञ्चालन ऐन २०६४ को दफा १८ ले प्रष्ट रुपमा स्वार्थको द्वन्द्वसम्बन्धी निर्णयलाई बर्जित गरेको छ । यसले राज्यको निर्णय अधिकारीहरूलाई प्रत्यक्ष रुपमा आफ्नो स्वार्थ रहेका विषय वा नजिकका आफन्तहरूलाई फाइदा पुग्नेगरी निर्णय गर्न रोक लगाएको छ । त्यही कारणले गर्दा मन्त्री पाण्डेको मन्त्रालय परिवर्तन गर्नुपर्ने टड्कारो आवश्यकता देखिन्छ । सत्ता गठबन्धननै संकटमा पर्दै गएको खण्डमा त्यसको फाइदा काँग्रेसले उठाउन खोज्ने भएकाले गर्दा प्रधानमन्त्री दाहाललाई संकटमाथि अर्को संकट थपिन सक्ने हामीले ठानेका छौं । त्यसले गर्दा प्रधानमन्त्री दाहालले पुष १० एमालेसँग भएको सहमति पालना गरेर अगाडि बढ्नुनै स्वयम दाहालको हितमा हुनेछ भन्ने हाम्रो भनाई रहेको छ ।

एक तीरले दुई सिकार गर्ने प्रयासमा कांग्रेस

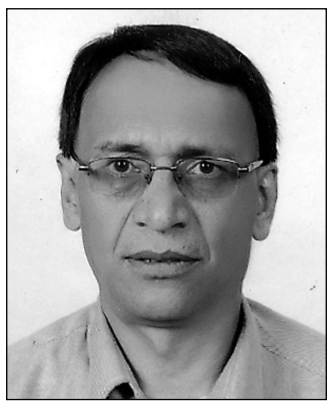

• देवेन्द्र चुडाल
devendrachudal@gmail.com

अहिले नेपाली कांग्रेस न सत्ता गठबन्धन हौं भन्ने अवस्थामा छ न त संघीय संसदको प्रमुख विपक्षी दल हौं भन्ने अवस्थामा नै रहेको छ । यसले गर्दा कांग्रेस जसरी भएपनि अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई भत्काएर सरकारमा सहभागि हुन खुट्टा उचालिरहेको छ । त्यही कारणले गर्दा उसले २०७९ मंसिर ४ गते भन्दा अगाडि रहेको कांग्रेस, माओवादी सहितको गठबन्धनलाई ब्युँताउने रणनीतिमा कांग्रेस लागि परेको छ । कांग्रेसले अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई भत्काएर माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष एवं हालका प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाललाई नै पुरै पाँच वर्ष प्रधानमन्त्रीमा नै निरन्तरता दिने सन्देश प्रधानमन्त्री दाहाल समक्ष पुऱ्याईसकेको छ । कांग्रेसले आउँदो फागुन २५ गते हुने राष्ट्रपतिको निर्वाचनमा आफ्नो पार्टीका उम्मेद्वारलाई माओवादी केन्द्रले सहयोग गरेको खण्डमा विनासर्त प्रधानमन्त्री दाहाललाई सहयोग गर्ने रणनीति लिएको छ । प्रधानमन्त्री दाहाललाई पहिला प्रधानमन्त्री स्वीकार गर्न नसकेको कांग्रेसले सत्ता मोहकै कारण अहिले आफ् नो पुरानो हठ त्यागेर दाहाललाई प्रधानमन्त्री स्वीकार गर्न तयार रहनुको अर्थ हो नेकपा एमालेसँगको गठबन्धन तोड्न दाहाललाई सहयोग गर्नु ।

अहिलेको सत्ता गठबन्धन तोडिएको अवस्थामा सातै प्रदेश सरकारहरूमा कांग्रेस, माओवादी, नेकपा एकीकृत समाजवादी सहितको सरकार निर्माण हुनसक्ने र हैसियत गुमाएको काँग्रेस फेरी संघीय सरकारदेखि प्रदेश सरकारहरूमा समेत सहभागी हुन सक्ने आकंलन गरेरै उसले अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई भत्काउने रणनीतिक उद्देश्य लिएको छ । नेपालको राजनीतिमा प्रधानमन्त्री दाहाललाई राजनीतिक अस्थिरताका पात्र मानिन्छन् । उनी सत्ता प्राप्तिका लागि जोसँग जस्तोसुकै सहमति गर्न तयार रहन्छन् भन्ने पुष्टि त दाहालले पटक पटक गरिरहेका छन् । कांग्रेससँग गठबन्धन गरेका दाहालले मंसिर ४ गतेको संघीय संसद र प्रदेशसभाको निर्वाचन पछि आएको निर्वाचन परिणामले कांग्रेस नै ठुलो पार्टी भएकाले गर्दा कांग्रेसले दाहाललाई प्रधानमन्त्री बनाउन चाहेन् । त्यसबेला कांग्रेसले राष्ट्रपति पनि आफ्नै पार्टीले पाउनुपर्ने अडान लिएको र आफूले प्रधानमन्त्री पनि नपाउने भएपछि दाहाल छटपटाएर एमाले अध्यक्ष केपी ओलीकहाँ पुगेका थिए । पुष १० गते उनले केपी ओलीसँग आफूले प्रधानमन्त्री पाए एमालेलाई राष्ट्रपति र संघीय संसदको सभामुख दिने सहमति गरे । अहिले त्यही सहमति अनुसार सभामुखमा एमालेका उम्मेद्वार सभामुखमा निर्वाचित भएका छन् । त्यसबेलको सहमति अनुसार सातै प्रदेशमा मुख्यमन्त्रीहरू नियुक्त भई सरकार समेत गठन भईसकेको अवस्था रहेको भएपनि जब कांग्रेसले प्रधानमन्त्री दाहाललाई पुस २६ गते संसदमा विश्वासको मत दियो, त्यो दिन देखि दाहालले राष्ट्रिय सहमतिको माला जपिरहेका छन् । कांग्रेस, माओवादी सहितको सरकार हुँदा राष्ट्रिय सहमति कता हराएको थियो ? त्यसबेला किन सबै दल मिलेर नेकपा एमालेलाई एक्ल्याइयो ? र अहिले फेरी किन र कस्को स्वार्थमा उसलाई एक्ल्याउने प्रयास भईरहेको छ ? राष्ट्रिय सहमति जनताका समस्याहरू समाधान गर्न र देश विकासका लागि हुनुपर्नेमा एउटा पदका लागि राष्ट्रिय सहमतिको माला जप्नुको अर्थ सत्ता मोह र व्यक्तिगत स्वार्थ बाहेक अन्य केही हुन सक्दैन ।

कांग्रेससँगको गठबन्धन तोडेर प्रधानमन्त्री बन्न सफल भएका दाहालले अहिलेको सत्ता समिकरणमा सहजता महसुस गर्न नसकेको कांग्रेसको ठम्याई रहेको छ । यदि त्यसो हो भने प्रधानमन्त्री दाहालले सत्ता गठबन्धन भित्रै त्यो कुरा किन राख्न सकिरहेका छैनन् ? सत्ता गठबन्धनबाट रवि लामिछानेले नेतृत्व गरेको राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी बाहिरिए पनि उसले सरकारलाई दिएको समर्थन फिर्ता नलिएको हुनाले सरकारलाई कुनै संकट छैन । कांग्रेसका नेताहरूले पनि राष्ट्रपतिको निर्वाचनसम्म अहिलेको सत्ता गठबन्धन चल्ने र राष्ट्रपतिको निर्वाचन पछि आफूहरू सत्तामा पुग्ने टर्निङ्ग प्वाइन्ट हुने बताइरहेकाले गर्दा कांग्रेसलाई सत्तामा पुऱ्याउनकैका लागि प्रधानमन्त्री दाहालले अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई भत्काई हाल्छन् भन्नेमा कांग्रेस ढुक्क भएको जस्तो देखिएको छ । कांग्रेसका नेताहरूले दाहाललाई प्रधानमन्त्रीमा स्वीकार नगर्ने पुस १० गतेको गल्ती र कमजोरीलाई सच्चाएर अघि बढ्ने रणनीतिका विषयमा कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवा र पुष्पकमल दाहालबीचमा पुस २५ गते बेलुका नै सहमति भएको र त्यही सहमति अनुसार कांग्रेसले पाँच वर्षसम्म दाहाललाई नै प्रधानमन्त्री बन्न दिने रणनीति लिएको र त्यसको बदलामा माओवादीले राष्ट्रपतिमा कांग्रेसका उम्मेदवारलाई सहयोग गर्ने भएकाले कांग्रेसका उम्मेदवार राष्ट्रपति निर्वाचित भएकै दिन वर्तमान सत्ता गठबन्धन भत्किने उद्घोष गरेका छन् । कांग्रेसका नेताहरूले त्यस्तो उद्घोष गर्नुको पछाडि पनि प्रधानमन्त्रीकै सहयोग र समर्थन रहन सक्ने अवस्था देखिएको छ । प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालको अस्थिर राजनीतिक चरित्रलाई कांग्रेसले आफ्नो स्वार्थमा पटक पटक प्रयोग गरि सकेको हुनाले प्रधानमन्त्री दाहालले यसै गर्दछन् भनेर अहिले ठ्याक्कै यसै भन्न सकिने अवस्था नभएपनि अहिले सम्मको उनको चरित्र हेर्दा आफ्नो व्यक्तिगत स्वार्थका लागि दाहाल जेसुकै जस्तोसुकै सहमति गर्न पछि पर्दैनन् भन्न सकिने अवस्था रहेको छ ।

माओवादी केन्द्र भित्रपनि अहिल दुईधार देखिएको छ । एक धारले अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई भत्काएर कांग्रेस सहितको गठबन्धन बनाउनुपर्ने एक धारमा केही नेताहरू लागि परेका छन् भने केही नेताहले अहिलको गठबन्धनलाई नै निरन्तरता दिएर अघि बढ्नुपर्ने बताउँदै आएका छन् । उनीहरूका अनुसार कांग्रेसले किन दाहाललाई प्रधानमन्त्री बनाउन पहिला चाहेन ? उसले प्रधानमन्त्री र राष्ट्रपति दुवै पद आफैंले लिने हठका कारण एमाले सहितको गठबन्धन बनेको हुनाले यो गठबन्धन भत्काउनका लागि मात्र कांग्रेसले दाहाललाई विश्वासको मत दिएको र अहिले प्रधानमन्त्री स्वीकार गर्न तयार रहेकाले गर्दा कांग्रेससँग तत्काल गठबन्धन गर्न नहुने तर्क अघि सारेका छन् । दाहालको नेतृत्वमा सरकार बनेको १०० दिन नपुग्दै दाहाल अर्को गठबन्धनमा जाने भनेको राजनीतिक बेइमानी र राजनीतिक अस्थिर चरित्र बाहेक अन्य केही हुन नसक्ने भएकाले गर्दा अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई भत्काउन नहुने आवाज ठुलो मात्रामा माओवादी केन्द्रमा उठ्ने गरेको छ । कांग्रेसले माओवादीलाई आफ्नो स्वार्थका लागि प्रयोग गर्न सक्ने सम्भावना देखिएको भन्दै माओवादीका केही नेताहरूले प्रधानमन्त्री दाहाललाई अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई नै बलियो बनाएर अघि बढ्नुपर्ने राय सल्लाह दिएका छन् । दुई तीन महिनामा नै सत्ता गठबन्धन फेर्दै हिड्दा पार्टी नै कमजोर अवस्थामा पुग्ने उनीहरूको विश्लेषण रहेको भएपनि पार्टी अध्यक्ष दाहालले के गर्दछन् ? भन्नेमा उनीहरू नै आशंकित भएका छन् । कांग्रेसले पुस २६ गते संसदमा प्रधानमन्त्रीलाई विश्वासको मत मायाले दिएको होइन भनेर अहिले प्रमाणित भएको छ । त्यो विश्वासको मतभित्र गम्भीर षड्यन्त्र लुकेको रहस्य अहिले खुलेको छ । आफूलाई अप्ठ्यारो पर्दा सहयोग गर्नेहरूलाई चटक्कै भुलेर अवसरवादी कांग्रेसको विश्वास गरेर दाहालले अहिलेको सत्ता समिकरण भत्काएको खण्डमा त्यो नै प्रधानमन्त्री दाहालको आजसम्मकै भुलमात्र नभएर महाभुल हुनसक्ने राजनीतिक विश्लेषकहरूको राय रहेको छ ।

कांग्रेस भनेको आफ्नै पार्टीभित्रकालाई सिध्याउने षड्यन्त्र गर्नसक्ने पार्टी भएको कांग्रेसका नेताहरूले भनिरहेको अवस्थामा दाहाललाई सिध्याउन कांग्रेसले कुनै आइतबार कुर्नु पर्दैन । अहिलेको सत्ता समिकरण भत्काएर दाहाललाई प्रधानमन्त्रीमा स्वीकार गर्ने र केही समयपछि दाहाललाई दिएको विश्वासको मत झिकेर दाहाललाई सडकमा ल्याउने रणनीतिक उदेश्य कांग्रेसले खेल्न सक्ने सम्भावना रहेको छ । त्यसबेला अहिलेको सत्ता सकिकरणमा रहेका दलहरू समेत दाहालको पक्षमा उभिन तयार नहुने र कांग्रेसले पनि समर्थन नगर्ने अवस्था आएमा राष्ट्रपतिले बाध्य भएर संविधानको धारा ७६ को ३ अनुसारको सरकार निर्माण गर्न आह्वान गर्नुपर्ने हुन्छ । संविधानको धारा ७६ को ३ भनेको संसद्को सबैभन्दा ठुलो पार्टीको नेतृत्वको सरकार निर्माण गर्नु हो, त्यसरी निर्माण भएको सरकारले संसद् बाट विश्वासको मत लिन नसकेको खण्डमा पुन मध्यावधि निर्वाचन हुनेछ । त्यस्तो अवस्थामा कांग्रेसले नै सरकारको नेतृत्व गरेको हुनाले उसैको नेतृत्वमा निर्वाचन हुने भएकाले अहिले कांग्रेसले त्यही चाहिरहेको छ । त्यही रणनीतिक उदेश्यका साथ कांग्रेसले प्रधानमन्त्री दाहाललाई प्रयोग गर्ने रणनीतिक उदेश्यले कांग्रेस अघि बढेको छ । माओवादीका सहयोगमा राष्ट्रपतिमा कांग्रेसका उम्मेद्वार निर्वाचित भएमा कांग्रेसलाई सहज हुने भएकाले गर्दा नै अहिले कांग्रेसले दाहाललाई मायाको जालमा फसाएर सबै राजनीतिक दलहरूप्रति दाहालको विश्वास सकिने वातावरण कांग्रेसले सिर्जना गरिरहेको छ । कांग्रेसको माया जालमा फसेर दाहालले अहिलेको गठबन्धन तोडेर कांग्रेसको समर्थनमा पाँच वर्षसम्म प्रधानमन्त्रीमा रहिरहने सपना देखेको भए दाहालका लागि त्यो भन्दा ठुलो दुर्भाग्यको विषय अरू केही हुन सक्दैन । त्यसबेला कांग्रेस भन्दछ 'न रहे बास न बजे बासुरी' त्यही अवस्थामा दाहाल पुग्न सक्छन् । त्यसैले कांग्रेसको रणनीतिक योजनामा दाहाल नबस्नुनै बेस पार्टीलाई बचाउने हो भने । कांग्रेसले एक तिरले दुई शिकार गर्ने प्रयास गरिरहेको हुनाले दाहालले कांग्रेसको त्यो प्रयासलाई विफल बनाउँछन् कि कांग्रेसको ढोक्सामा आफैं पर्दछन् त्यो भने हेर्न बाँकी छ ।

> अहिलेको सत्ता गठबन्धन तोडिएको अवस्थामा सातै प्रदेश सरकारहरूमा कांग्रेस, माओवादी, नेकपा एकीकृत समाजवादी सहितको सरकार निर्माण हुनसक्ने र हैसियत गुमाएको काँग्रेस फेरी संघीय सरकारदेखि प्रदेश सरकारहरूमा समेत सहभागी हुन सक्ने आकंलन गरेरै उसले अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई भत्काउने रणनीतिक उद्देश्य लिएको छ ।

०६३ को मार्गचित्रको 'कोर्स करेक्सन' अनिवार्य

कमल थापा

नेपाल संकटको दीर्घकालीन चक्रव्यूहमा फसेको छ । हालैको निर्वाचनपश्चात् पनि देशले निकास पाउने सम्भावना देखिन्न । माओवादीको दशवर्षे हिंसात्मक विद्रोह तथा ०६३ देखि ०७२ सम्मको अस्थिर संक्रमणकालले सिर्जना गरेको विकृति र विसंगतिको शृंखला अहिले पनि जारी छ ।

०७२ मा नयाँ संविधान जारी भएपछि देशमा शान्ति र स्थायित्व कायम हुनेछ र देश आर्थिक विकास तथा समृद्धितर्फ उन्मुख हुनेछ भन्ने विश्वास थियो । संविधान जारी भयो, संविधानतः विभिन्न तहका निर्वाचन पनि सम्पन्न भए । नेपाली जनताले शान्ति, स्थायित्व र समृद्धिको आशामा तत्कालीन एमाले र माओवादी गठबन्धनलाई झन्डै दुईतिहाइ स्थानमा विजयी पनि गराए ।

कम्युनिस्ट गठबन्धनको बलियो सरकार बने पनि तीन वर्षमै जनता निराश हुनुपऱ्यो । देशी-विदेशी शक्तिको चलखेल तथा राजनीतिक दलको सत्ता र स्वार्थकेन्द्रित फोहोरी प्रतिस्पर्धाको परिणामस्वरूप बलियो ठानिएको कम्युनिस्ट सरकार ढल्यो र स्वयं तत्कालीन नेकपा तीन टुक्रामा विभाजित भयो । न्यायालयको विवादास्पद हस्तक्षेपबाट सरकार परिवर्तनको खेल प्रारम्भ भयो । राज्यका तीनवटै अंग व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिकाको विश्वसनीयतामा गम्भीर आघात पुग्यो । जनताले बनाएको भनिएको संविधानको अक्षर, मर्म र भावनामाथि नै प्रश्नचिह्न खडा भयो । संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका मुख्य संवाहकबाटै संविधानको चिरहरण गरियो । यसै पृष्ठभूमिमा पछिल्लो आमचुनावमा मुख्य रूपले दुई गठवन्धनबीचमै प्रतिस्पर्धा रह्यो । कांग्रेस र माओवादी केन्द्र सम्मिलित गठबन्धनले सरकार निर्माणका निम्ति झन्डै-झन्डै सामान्य बहुमत प्राप्त गर्न सफल भयो । एमाले नेतृत्वको गठबन्धन संसद्मा दोस्रो ठूलो शक्ति बन्यो । प्रजातान्त्रिक मुलुकमा चुनावअघिको गठबन्धनले बहुमत प्राप्त गरेको अवस्थामा स्वभावतः गठबन्धनकै नेतृत्वमा सरकार बन्छ । तर, नेपालमा विगत केही वर्षयता नैतिकता, आदर्श र मूल्य-मान्यताको अर्थ छैन ।

शक्ति र सत्ताको आडमा जसले जे गरे पनि पाच्य हुने अवस्था छ । यही वास्तविकतालाई चरितार्थ गर्दै चुनावमा एकअर्काका जानी दुस्मनजस्ता देखिएका दलहरूले हतारहतार अस्वाभाविक नयाँ गठबन्धन बनाएर सरकार निर्माण गरेका छन् । नेपाली कांग्रेस र माओवादी केन्द्रको पुरानो गठबन्धन पनि अस्वाभाविक र अपवित्र नै थियो । माओवादी विचारधारा बोक्ने माओवादी केन्द्र र समाजवादको आवरणमा पुँजीवादी विचार र चरित्र भएको कांग्रेसको गठबन्धन निश्चय पनि कुनै आदर्श वा राष्ट्रहितका आधारमा बनेको थिएन । बाह्य शक्तिको सहयोग र प्रायोजनमा बनेको स्वार्थको गठबन्धन थियो त्यो । तथापि, जतिसुकै अपवित्र र अस्वाभाविक भए पनि त्यो गठबन्धन चुनावअघि खडा भएको र त्यसले केही हदसम्म भए पनि राज्य-सञ्चालनका निम्ति जनताबाट मतादेश प्राप्त गरेको थियो ।

वर्तमान सत्तारूढ गठबन्धनले सरकार बनाउने जनादेश पाएको छैन । त्यति मात्र होइन, यो गठबन्धन सैद्धान्तिक एवं वैचारिक दृष्टिकोणबाट अनैतिक पनि छ । राजा फाल्न बन्दुक बोक्ने र राजा फिर्ता ल्याउँछौं भन्नेहरू, संघीयता मान्दैनौं भनेर प्रदेश सभा चुनाव बहिष्कार गर्ने र संघीयता नभए देश रहन्न भन्नेहरू, धर्मनिरपेक्षताका प्रमुख संवाहक र हिन्दूराष्ट्रका पक्षधर अनि भ्रष्टाचारको तीव्र विरोध गर्नेहरू र भ्रष्टाचारका प्रणेताहरू एकै ठाउँ बसेर यो गठबन्धन बनेको छ । भ्रष्टाचारको आहालमा रमाउने र भ्रष्टाचारको विरोध गरेजस्तो गर्दै कम्बल ओढेर घिउ खानेहरूको सिन्डिकेट हो वर्तमान गठबन्धन सरकार ।

देशको अर्थतन्त्र धराशयी हुने अवस्थामा छ । विगतका सरकारको गलत नीति, रूस-युक्रेन युद्ध, कोभिड महामारी र विश्वव्यापी आर्थिक मन्दीको परिणामस्वरूप नेपाली अर्थतन्त्र धरापमा पर्ने खतरा बढेको छ । बजारमा तरलता अभाव छ । कर्जा प्रवाह न्यून छ । बैंक वा सहकारीमा आफूले राखेको आफ्नै पैसा पनि भनेको समयमा र भनेजति रकम निकाल्न नसकिने अवस्था बन्दै छ । ठूला उद्योग कतिपय बन्द भएका छन्, केही बन्द हुने अवस्थामा छन् । उद्योग र व्यवसायले कर्मचारी कटौती गर्नुपर्ने बाध्यात्मक अवस्था छ । रोजगारीका निम्ति बिदेसिएका नेपालीले पठाएको विप्रेषणबाट मात्र अर्थतन्त्र चलायमान देखिएको छ । पर्यटन क्षेत्रमा सामान्य सुधार भए पनि अझै भरपर्दो हुन सकेको छैन । विप्रेषणको स्रोतमा अस्थिरता देखिएमा वा पर्यटन क्षेत्रमा उल्लेख्य सुधार हुन नसके कुनैपनि वेला नेपालको अर्थतन्त्र धराशयी हुन सक्छ । अर्थतन्त्र यस्तो विषम परिस्थितिबाट गुज्रिरहेको छ भने राजनीतिक दल र नेताका व्यवहार र कार्यशैली निराशाजनक छ । राजनीतिमा सस्तो लोकप्रियताका लागि स्टन्टबाजी हाबी भएको छ । प्रमुख दलप्रति जनतामा वितृष्णा बढ्दै छ । असन्तुष्टि र आक्रोशको नकारात्मक लहरमा गैरराजनीतिक चरित्र भएका र अनुभवहीन जमातको नेपाली राजनीतिमा निर्णायक प्रभाव देखिन थालेको छ । गत चुनावमा अप्रत्याशित सलफलता हासिल गरेको यो समूहले 'न भूतो न भविष्यति'को सोचमा सत्ताप्रति देखाएको मोहका कारण पानीफोकामा परिणत हुने संकेत देखिइसकेको छ । सनातन धर्म, संस्कृति र परम्परामाथिको संगठित र योजनाबद्ध हमला वर्तमान समयको अर्को महत्वपूर्ण चुनौती हो । तीव्रगतिमा समाजको इसाईकरण हुने देशमा नेपाल पहिलो स्थानमा छ । धर्मपरिवर्तनको डढेलोमा नेपालको राष्ट्रिय पहिचान र एकताको आधारस्तम्भका रूपमा रहेको सनातन धर्म, संस्कृति र परम्परा कमजोर बन्दै गइरहेको छ । अहिले नै नेपालको तेस्रो ठूलो धार्मिक समुदाय किरात अल्पमतमा परिसकेको छ । केही वर्षमा इसाईहरूले दोस्रो ठूलो बौद्ध धार्मिक समुदायलाई उछिन्नेछन् । त्यसपछि लखेटिने पालो हिन्दूको आउनेछ । विडम्बना र उदेकलाग्दो के छ भने यस्तो व्यापक रूपमा भइरहेको धर्मान्तरण र संस्कृतिमाथिको आक्रमणबारे सम्बद्ध र सरोकारवाला क्षेत्र मौन छ । नेपालको आन्तरिक मामिलामा बाह्य शक्तिको चलखेल, प्रभाव र हस्तक्षेप अर्को जटिल र चिन्ताजनक विषय हो । ०६३ को राजनीतिक परिवर्तनसँगै नेपाल अन्तर्राष्ट्रिय महाशक्तिहरूको रणनीतिक प्रतिस्पर्धास्थल बन्दै गएको छ । चुनाव लड्न, सत्तामा पुग्न र सत्तामा पुगेपछि टिक्न वा सरकार परिवर्तन गर्न विदेशीको सहयोग र आशीर्वाद लिने आत्मसमर्पणवादी प्रवृत्ति नेपालका प्रायः सबै प्रमुख दलका नेतामा हाबी भएको छ ।

वर्तमान अवस्थामा भ्रष्टाचार निकै बढेको छ । स्थानीय तहदेखि केन्द्रसम्म भ्रष्टाचारको जालो फैलिएको छ । सीमित टाठाबाठा नेता, कर्मचारी र व्यापारीको मिलेमतोमा संस्थागत एवं नीतिगत भ्रष्टाचारको संस्कार मौलाएको छ । यिनै तीन पक्षको सेटिङमा सार्वजनिक संस्थान क्रमशः टाट पल्टिँदै गएका छन् र जाने क्रम जारी छ । साथै, यिनले भ्रष्टाचारविरूद्ध अनुसन्धान गर्ने, कारबाही चलाउने र न्याय दिने सबै निकायमा आफूअनुकूल मान्छे भर्ती गरेर भ्रष्टाचारलाई दण्डको परिधिमा आउनै नसक्ने बनाएका छन् । बेरोजगारीका कारण जीवन निर्वाहमुखी सामान्य रोजगारीसमेत देशभित्र पाउन नसक्ने अवस्थाका कारण ४० लाखभन्दा बढी युवा विदेश पलायन हुन बाध्य भएका छन् । यी समस्या र चुनौती तत्काल सिर्जना भएका त होइनन् । तैपनि, वर्तमान सरकार र राजनीतिक नेतृत्वबाट यी समस्या समाधानको सम्भावना देखिन्न । सतही प्रयास, नारा, निर्देशन, भाषणबाजी वा एकाध व्यक्तिको असल नियतले मात्र देशमा लामो समयदेखि विकसित विकृति र विसंगतिको निराकरण हुन सक्दैन । यस सम्बन्धमा गम्भीर चिन्तन र समस्याको जडसम्म पुगेर समाधान खोज्ने दृढ इच्छाशक्ति, दूरगामी सोचाइ र साहसको चाहिन्छ । यी समस्याको मूलतः तीन प्रमुख कारण छन् । पहिलो- व्यक्तिगत, दोस्रो- नीतिगत र तेस्रो- संरचनागत । यी तिनै पक्ष एकअर्कामा अन्योन्याश्रित छन् र यी एकअर्काका परिपूरकसमेत हुन् ।

> देशमा विद्यमान संकट निवारण एवं मुलुकको सामाजिक, आर्थिक तथा राजनीतिक रूपान्तरणका निम्ति विद्यमान राजनीतिक प्रणाली, वैचारिक अवधारणा एवं मार्गचित्र परिमार्जन वा परिवर्तनबारे राष्ट्रिय बहस गर्न ढिलो गर्नुहुँदैन । ०६३ को अवधारणा र मार्गचित्रको 'कोर्स करेक्सन' अनिवार्य भइसक्यो ।

कुनै पनि व्यवस्था, संस्था र नीति कार्यान्वयनमा व्यक्तिको अहं भूमिका हुन्छ । व्यक्तिको नियत, क्षमता र मिहिनेतले कुनै पनि कार्यको परिणामलाई फरक पार्न सक्छ । व्यवस्था र नीति जतिसुकै राम्रो भए पनि कार्यान्वयन गर्ने व्यक्ति इमानदार वा क्षमतावान् भएन भने परिणाम सकारात्मक हुँदैन । हाल विद्यमान विकृति र विसंगति सिर्जनामा समकालीन नेपालका राजनीतिक नेतृत्वको अकर्मण्यता, बदनियत, क्षमताहीनता प्रमुख कारकमध्ये एक हो, त्यसमा कुनै विवाद छैन । नेपालमा हामीले २००७ मा प्रजातन्त्रको पहिलो बिहानी देख्यौं । प्रजातन्त्रको अभ्युदयसँगै पञ्चायतको ३० वर्षलाई अपवाद मान्ने हो भने हालसम्म नेपालले परम्परागत शैलीको संसदीय व्यवस्थालाई अभ्यास गर्दै आएको छ । विश्वका कतिपय मुलुकमा संसदीय व्यवस्था सफल भएका कारण उनीहरू विकासको पथमा लम्केका छन् । हरेक देशका आआफ्ना आधारभूत सामाजिक सांस्कृतिक परिवेश र धरातलीय यथार्थ हुन्छन् ।

राजनीतिक व्यवस्था निरपेक्ष र शाश्वत ढंगबाट अघि बढदैन । राजनीतिक व्यवस्था सफल हुन त्यस्तो व्यवस्था सम्बन्धित राष्ट्रको सामाजिक, सांस्कृतिक र आर्थिक परिवेश एवं जनताको भावना, चाहना र आकांक्षा सापेक्ष हुनु जरूरी रहन्छ । नेपालजस्तो भूराजनीतिक अवस्था भएको विकासशील देशमा परम्परागत शैलीको संसदीय व्यवस्था सफल हुन कठिन हुँदो रहेछ भन्ने विगत लामो समयको अनुभवले प्रमाणित गरेको छ । त्यसर्थ, देशको बृहत्तर हितलाई दृष्टिगत गर्दै हाल कायम रहेको शासकीय स्वरूप र संघीय संरचनामा समयानुकूल सुधार आवश्यक भइसकेको छ । संघीयताको वर्तमान स्वरूपलाई नेपालले धान्न सक्दैन तथा यसमा सुधार अनिवार्य भइसक्यो भन्ने तथ्य विगतका घटनाक्रमले सावित गरिसकेका छन् । देशले भोग्नुपरिरहेको संकटको अर्को प्रमुख कारण हो- नीतिगत वा वैचारिक त्रुटि । करिब सात दशक लामो राजनीतिक अभ्यासका क्रममा नेपालका प्रायः सबै दल मूलतः साम्यवाद, समाजवाद र पुँजीवादको मान्यतामा उभिएका छन् । सबैले आफ्नो स्थापनाका प्रारम्भिक दिनमा सो दर्शन र विचारलाई सशक्त ढंगबाट प्रस्तुत गर्न खोजे पनि उनीहरूको वैचारिक धार शिथिल र भुत्ते भइसकेको छ । ती दलले अवलम्बन गरेका विचार र दर्शन नेपाली परिवेश, नेपाली समाजको वर्गीय चरित्र एवं आमजनताको सामाजिक, सांस्कृतिक मनोभावनाअनुकूल थिएन । विश्वभरि नै कोरा साम्यवाद, समाजवाद र पुँजीवादमा आधारित वैचारिक मान्यता र नीतिहरूको औचित्य र महत्वसमेत कम हुँदै गइसकेको छ । ती दर्शन अवलम्बन गरेका राजनीतिक दल एवं राज्यले आफूलाई परिमार्जन गर्दै लगेका छन् । तर, नेपालका राजनीतिक दलमा भने समयानुकूल वैचारिक सुधार हुन सकेको छैन । उनीहरूले अव्यावहारिक हुँदै गइरहेको विचारधारा परिवर्तन वा परिमार्जन गर्न सकेका छैनन् । तिनै मान्यताको 'ह्याङओभर'बाट मुक्त हुन सकेका छैनन् । फलस्वरूप नेपालका प्रायः सबै राजनीतिक दलमा सैद्धान्तिक विचलन देखिएको छ ।

यस्तो वास्तविकतालाई दृष्टिगत गर्दा ०६३ सालपछि देशले अवलम्बन गरेको वर्तमान व्यवस्था असफलतातर्फ उन्मुख देखिन्छ । समयमै सुधार नगर्ने हो भने यो व्यवस्था धराशयी हुन सक्छ । तसर्थ देशमा विद्यमान संकट निवारण एवं मुलुकको सामाजिक, आर्थिक तथा राजनीतिक रूपान्तरणका निम्ति विद्यमान राजनीतिक प्रणाली, वैचारिक अवधारणा एवं मार्गचित्र परिमार्जन वा परिवर्तनबारे राष्ट्रिय बहस गर्न ढिलो गर्नुहुँदैन । ०६३ को अवधारणा र मार्गचित्रको 'कोर्स करेक्सन' अनिवार्य भइसक्यो । (नयाँ पत्रिका)

जाडोमा हृदयाघातको उच्च जोखिम, कसरी बच्ने ?

डा ओममूर्ति अनिल

नेपालमा उच्च रक्तचाप, मधुमेह, उच्च कोलस्ट्रोल हृदयाघात र मस्तिस्कघातजस्ता नसर्ने रोगहरूको प्रकोप बढ्दै गइरहेको छ । यस किसिमका रोगबाट हुने क्षतिले व्यक्ति, समाज र अन्ततः राष्ट्रलाई नै असर पार्न सक्ने भएकाले यी नसर्ने रोगहरूको प्रमुख कारण अस्वस्थ जीवनशैली हो भन्ने सबैले बुझ्न आवश्यक छ । अस्वस्थ जीवनशैली नै मुटसम्बन्धी रोगको प्रमुख कारण भएकाले आवश्यक उपाय अहिलेदेखि नै अवलम्बन गर्नुपर्ने हुन्छ । नभए भोलि प्रत्येक परिवारमा उच्च रक्तचाप, मधुमेह, उच्च कोलस्ट्रोल, हृदयाघात वा अन्य मुटुरोगका बिरामी हुनेछन् ।

नेपालले स्वास्थ्य क्षेत्रमा निकै प्रगति गर्न सके पनि नसर्ने रोगको समस्या दिनप्रतिदिन बढ्दै गएको छ । उपचार सेवा र चिकित्सकहरू सहरी क्षेत्रमा नै केन्द्रित हुँदा ग्रामीण क्षेत्रका जनता आधारभूत जानकारी र अवसरबाट बञ्चित छन् । बालबालिका र युवाहरूमा बढ्दै गइरहेको अस्वस्थ आहारको सेवन, शारिरीक गतिविधिमा कमी, धुमपान, मदिरापानले भोलिको नेपाललाई अस्वस्थ बनाउने देखिन्छ । निम्न र मध्यम वर्गीय नेपालीहरूका लागि मुटुरोगको उपचार महँगो र असहज भएका कारणले यसको रोकथाम तथा नियन्त्रण नै एकमात्र विकल्प रहेको छ ।

यतिबेला चिसो मौसमका कारण मुटुको समस्या भएका बिरामीको संख्या धेरै रहेको पाइन्छ । चिसो समयमा अस्पताल वा क्लिनिकहरूमा बिरामीको सत्या ह्वात्तै बढ्ने गर्दछ । उच्च रक्तचाप, मधुमेह, उच्च कोलस्ट्रोलजस्ता रोगहरूको समयमै उचित उपचार भएमा मुटुरोगको प्रकोपलाई घटाउन सकिने बरिष्ठ मुटुरोग विशेषज्ञ डा ओममूर्ति अनिल बताउनुहुन्छ । खासगरी चिसो याममा मुटुरोगबाट कसरी स्वस्थ रहन सकिन्छ भन्ने विषयमा डा अनिलसँग राष्ट्रिय समाचार समिति (रासस)का आलेख प्रमुख कृष्ण अधिकारीले गर्नुभएको कुराकानी संक्षेपमा यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ । हाल डा अनिल ग्राण्डी इन्टरनेशनल अस्पतालमा मुटुको शल्यक्रियामा संलग्न हुनुहुन्छ भने बसुन्धरामा उहाँको आफ्नै नेशनल कार्डियाटिक सेन्टरमा कार्यरत हुनुहुन्छ ।

चिसो बढेसँगै जनजीवन नराम्ररी प्रभावित भएको छ । जाडो मौसममा विभिन्न प्रकारका रोगहरू लाग्ने गर्छन् । चिसोले निम्त्याउने स्वास्थ्य समस्याहरूमा मुटुसम्बन्धी समस्या मुख्य रहेको छ । चिसोले रक्तनली र शरीरमा सिधा प्रभाव पार्दछ । चिसोका कारण शरीरमा उत्पन्न हुने रसायन वा हर्मोनहरूले मुटुको चाल वा धड्कन बढाउन मद्दत गर्ने हुँदा मुटुभित्रका नलीमा रक्त सञ्चार अवरूद्ध गर्ने र रगत जम्ने सम्भावना बढ्न जान्छ । गर्मीको तुलनामा जाडो मौसममा मानिसमा मुटुरोगसम्बन्धी जोखिम बढी रहने गर्दछ । यस्तो अवस्थामा बिरामी र वृद्धहरूलाई हृदयाघात हुने सम्भावना बढी हुने गर्दछ ।

रक्तचापको नियन्त्रण नगरेमा हृदयाघातको खतरा दुई गुणा बढी हुन्छ । मधुमेहले पनि हृदयाघातको जोखिमलाई दुईदेखि तीन गुना बढाउँछ । लामो समयसम्म मधुमेह भएको व्यक्तिलाई यसको खतरा झन् बढी हुन्छ । मधुमेहका रोगीमा रक्तचाप र कोलस्ट्रोलको राम्रो नियन्त्रण नभएमा हृदयाघातको खतरा झन् बढी हुन्छ । संसारभरि नै हेर्ने हो भने सबैभन्दा बढी मानिसको मृत्यु मुटु र रक्तनलीसम्बन्धी रोगहरूले हुने गर्छ । हृदयाघात र मस्तिष्कघात नै मुटु र रक्तनलीसम्बन्धी प्रमुख रोगहरू हुन् । हृदयाघातपछि सबैभन्दा बढी मानिसको मृत्यु मस्तिस्कघातले हुने गर्दछ ।

गर्मीको तुलनामा जाडो मौसममा मानिसमा मुटुरोगसम्बन्धी जोखिममा बढी हुने हुँदा संसारभर नै चिसोको बेला मुटुका रोगीको सत्या बढ्ने गर्दछ । मुटुको रोगको जटिलता बढ्दा मृत्युको सत्या पनि बढ्न जाने अनुसन्धानबाट पुष्टि भएको छ । चिसोको समयमा हृदयाघातमात्र होइन, मस्तिष्कघात पनि बढी हुने गर्दछ । चिसोमा रक्तसञ्चार प्रणालीमा बढी समस्या आउने गर्दछ । यसले गर्दा व्यक्तिको उच्च रक्तचाप बढ्ने, रक्त प्रवाहमा गडबडी गर्दछ । जसले गर्दा मुटुमा रक्तसञ्चार कमी हुन्छ । छाती दुख्ने, मुटु ढुकढुक हुने हुन्छ भने कतिपयलाई हृदयाघात पनि हुन्छ । जाडोमा कोलस्ट्रोलको मात्रा पनि बढी हुन्छ ।

जाडो मौसममा चिसोका कारणले हाम्रो शरीरमा विभिन्न रसायन वा हार्मोनहरू बढ्न जान्छ । शरीरमा उत्पन्न हुने हर्मोनहरू हुन् जसले मुटुको चाल वा धड्कन बढाउन मद्दत गर्छन् । ती हार्मोनहरूले हाम्रो रक्तनलीलाई साँघुरो बनाउँछ । चिसोका कारण मुटुभित्रका नलीमा रक्तसञ्चार अवरूद्ध गर्ने र रगत जम्ने सम्भावना बढाइदिन्छ । यसले गर्दा रगतको नशामा जम्ने हुन्छ । मुटुको रक्तनलीमा भयो भने हृदयाघात हुन्छ भने यदि मस्तिष्कको नलीमा भयो भने मस्तिष्कघात हुन्छ ।

यस्तै वायु प्रदूषण, शारीरिक व्यायाममा कमी, मानसिक दबाब, खानपानमा खराबी र मौसमका कारण पनि हृदयाघातको खतरा बढ्छ । जो व्यक्तिहरूको मुटु कमजोर हुन्छ, उनीहरूमा रोग लाग्ने सम्भावना बढी हुन्छ । मौसम खराब हुने कारण सबैभन्दा बढी समस्या श्वासप्रश्वासमा पर्छ । यसका साथै, फ्लु र निमोनियाजस्ता रोगहरू हुने सम्भावना जाडो मौसममा धेरै हुन्छ । यसैले जाडो मौसममा हाम्रो शरीर र मुटुलाई शरीरको तापमान सन्तुलनमा राख्न विशेष ध्यान दिनुपर्छ ।

जोखिममा रहने वर्ग

उमेरले ६० नाघेका मानिसहरू मधुमेह वा दमका रोगी, अन्य रोग लागेका वा पहिल्यैदेखि मुटुसम्बन्धी समस्या भएका व्यक्तिहरू बढी जोखिममा पर्दछन् । मुटुसम्बन्धी समस्या भएका व्यक्तिहरूमा मुटुको अनियमित चाल, उच्च वा न्यून रक्तचाप, बाइपास सर्जरी गरेका वा मुटुको काम गर्ने शैलीमा समस्या भोगेका बिरामीहरूलाई लिन सकिन्छ ।

यस्ता जोखिम वर्गमा रहेका व्यक्तिले विशेष सतर्कता अपनाउनुपर्छ । मुटुको परीक्षण गर्नुपर्छ । चिसोमा हिँड्न भएन, चुरोट मदिरा सेवन गर्नु भएन । कुनै औषधि नियमित सेवन गरिरहेका व्यक्तिले अझ बढी सचेत भई औषधि नछुटाइ खानुपर्छ । जोखिममा रहेका व्यक्तिमा मुटुरोगी, दमका रोगी र अन्य दीर्घरोगी (मिर्गौला, कलेजो र मस्तिष्क)का बिरामी पर्दछन् ।

बच्ने उपाय

मुटु बचाउन चिसोबाट बच्नु पहिलो र महत्वपूर्ण उपाय हो । सबै व्यक्तिले चिसोबाट बच्नु पर्छ । घरभित्र बस्दा र घर बाहिर जाँदा पनि न्यानो कपडा लगाउनुपर्छ । बिहानै अति चिसोमा गरिने हिँडडुल कम गर्ने वा बन्दै गर्नुपर्छ । चिसो समयमा उच्च रक्तचाप, मधुमेह र कोलस्ट्रोललाई राम्रो अवस्थामा राख्नुपर्छ । सामान्यतः साठी वर्ष माथिका व्यक्ति बढी जोखिममा रहेका हुन्छन् । उच्च कोलस्ट्रोलले हृदयाघातको खतरा तीन गुना बढाउँछ । कोलस्ट्रोलको मात्रा रगतमा जति धेरै हुन्छ, हृदयाघातको खतरा पनि त्यति नै बढी हुन्छ ।

चिसो समयमा प्रायः रक्तचाप, मधुमेह र कोलस्ट्रोलको मात्रा बढ्ने गर्छ । यतिबेला कतिपय बिरामीलाई औषधि परिवर्तन गर्नु हुनसक्छ । त्यसैले त्यस्ता रोगीहरूले समय-समयमा चिकित्सकसँग स्वास्थ्य परीक्षण गर्नुपर्छ । स्वास्थ्यसम्बन्धी कुनै पनि प्रकारको समस्या आएमा चिकित्सकको सल्लाह लिनुपर्छ । आफ्नो स्वास्थ्य अवस्थाका बारेमा जानकारी राख्नुपर्छ ।

स्वस्थ मुटुका लागि खानपानमा समेत विशेष ख्याल गर्नुपर्छ । चिसोको महिना धेरै चिल्लो कुरा खानु हुँदैन । चुरोट सेवन, मदिरा सेवन गर्नु हुँदैन । त्यस्तै बोसोयुक्त खाना बढी खाने गरिन्छ, जुन मुटुका रोगीहरूका लागि राम्रो होइन । विशेषगरी जाडो छल्न भन्दै बढ्ने चुरोट र मदिरापानमा नियन्त्रण गुमाउँदा धेरै मानिसहरूमा मुटुको जोखिम बढ्ने र कसै-कसैको यही बेला हृदयाघात भइ मृत्यु पनि हुने गर्दछन् । धुमपानले हृदयाघातको खतरा दुईदेखि चार गुणा बढाउँछ ।

जाडोमा व्यायाम पनि कमै गरिन्छ । यसले गर्दा थप जोखिम बढ्न जान्छ । योग, ध्यान, शारीरिक व्यायाम आदिलाई बढाउनुपर्छ । मोटोपन घटाउनुपर्छ । निद्रा पुग्ने गरी सुत्नुपर्छ । स्वास्थ्य व्यक्तिले पनि दैनिक व्यायाम, बिहानको हिँडाइ गर्न छाड्न हुँदैन । काठमाडौँ उपत्यकामा साँझको समय बढी हावा चल्ने हुँदा यस्तो बेला हिँड्नु थप जोखिमपूर्ण हुनेछ ।

रोग लागेर उपचार गर्नुभन्दा रोग लाग्न नै नदिनु बुद्धिमानी हुने भएकाले यसतर्फ सबै सचेत हुन आवश्यक छ । स्वस्थ आहार र व्यायामले नै शरीरका अङ्गहरूलाई स्वास्थ राख्न मद्दत गर्दछ । वनस्पतिहरूबाट प्राप्त हुने प्राकृतिक खानेकुराहरूलाई स्वस्थ आहार भनिन्छ । फलफूल र सागसब्जीमा भएको भिटामिन, मिनरल्स, फाइबर र अन्य पदार्थहरूले रक्तनली, मुटु र मस्तिष्कलाई स्वस्थ राख्छ । फलफूल र सागसब्जीमा पाइने भिटामिनहरूले हाम्रो रोग निरोधक क्षमतालाई बढाउँछ र सङ्क्रमण हुनबाट बचाउँछ । त्यसैले बजारमा पाइने तयारी खानेकुरा, विलासी जीवनशैली र मानसिक तनाबबाट मुक्त हुनु नै निरोगी र दीर्घजीवी बन्ने उपाय हो ।

परिवर्तित सरकार...

समाजसेवी, अधिकारकर्मी, नागरिक समाज, ठूला सञ्चारकर्मीका अगुवाहरूको भव्य रहनसहन गरीबकै रगतको मूल्यको उपज हो । भन्नलाई सेक्सपियरले भनेका थिए- पापले साहसी बनाउँदैन । तर नेपालमा नेताहरूको दुस्साहस मान्छेबाट 'मांसाहारी' स्तरमा झरेको होला । तैपनि यिनीहरू आफूलाई लोकतन्त्रवादी हौं भन्छन् । अचम्म छ । उनीहरूको हरेक पाइलाको लक्ष्य सम्भ्रान्त, सिंहदरवार र शीतल निवासतिरै अग्रसर देखिन्छ । जनजिविका र देशकोबारेमा कुनै प्रभावशालीलाई कुनै चासो देखिन्न । ज्योतिषशास्त्रका अनुसार बृहस्पति र राहु एक भएको स्थितिलाई चाण्डाल योग भनिन्छ । नेपालमा राहु केतु एक भएका छन् र नेपाल १७ हजारको बली चढाएर ल्याएको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र चिहानमा दनदनी बलिरहेको शवको नियति भोगिरहेको छ । हरेक बर्गको नेतृत्व शुद्ध केही छैन, कोही देखिदैनन् ।

सुरा र सुन्दरी, सत्ता र सम्पत्ति : यही भयो लोकतान्त्रिक परिवर्तन । तत्काल सुधार जरूरी छ । सुधार भएन भने १९७५ को सिक्किम अथवा २०४९ को भूटान बन्न सक्छ । विदेशी सैनिक अखडा हुनसक्छ ।

हरेक शक्तिराष्ट्रहरू भन्छन्- आवर म्यान इज दियर ।

खेलकुद

मुख्य प्रशिक्षकमा मोन्टी देसाई नियुक्त

१४ माघमै नेपाल आएका भारतीय मोन्टी देसाईलाई क्यानले नौ दिनपछि नेपाली राष्ट्रिय क्रिकेट टोलीका मुख्य प्रशिक्षक नियुक्त गरेको छ । औपचारिक जिम्मेवारी नपाए पनि देसाईले बन्द प्रशिक्षणमा खेलाडीलाई प्रशिक्षण दिइरहेका थिए । नेपाल क्रिकेट संघ (क्यान)ले भारतका मोन्टी देसाईलाई नेपाल आएको नौ दिनपछि मुख्य प्रशिक्षक नियुक्त गरेको छ । आधिकारिक रूपमा मुख्य प्रशिक्षकको जिम्मेवारी नपाए पनि देसाईले नेपाली राष्ट्रिय टोलीको बन्द प्रशिक्षणमा हेर्दै आइरहेका थिए । क्यानले खेलकुद मन्त्रालय र राष्ट्रिय खेलकुद परिषद् (राखेप) को प्रक्रियागत ढिलाइ भएका कारण देसाईलाई मुख्य प्रशिक्षकको जिम्मेवारी दिन ढिला भएको जनाएको छ ।

क्यानका अध्यक्ष चतुरबहादुर चन्द र कोषाध्यक्ष रोशनबहादुर सिंहले सोमबार पत्रकार सम्मेलन गर्दै औपचारिक रूपमा देसाईलाई सार्वजनिक गरेका हुन् । प्रशिक्षक देसाई १४ माघमै नेपाल आइपुगेका थिए । नेपाल आएको भोलिपल्टदेखि नै देसाईले कीर्तिपुरस्थित त्रिवि खेलमैदानमा पुगेर प्रशिक्षण दिएका थिए । क्यानका अध्यक्ष चन्दले देसाईको प्रशिक्षणमा राम्रो नतिजा निस्कने आशा व्यक्त गरे । यसका साथै चन्दले टोलीमा प्रशिक्षक धेरै समय नटिक्ने समस्याबाट छुटकारा पाउने बताए ।

क्यानले तीन वर्षभित्र राष्ट्रिय क्रिकेट टोलीमा चार प्रशिक्षक परिवर्तन गरेको छ । मुख्य प्रशिक्षकले सम्झौताअनुरूप जिम्मेवारी नसम्हाल्दा नेपाली टोली अस्तव्यस्त बन्यो । तर, नवनियुक्त मुख्य प्रशिक्षक देसाईले सम्झौताअनुसारै कार्यकाल पूरा गर्ने क्यानका अध्यक्ष चन्दको भनाइ छ । क्यान र देसाईबीच दुई वर्षको सम्झौता भएको क्रिकेट म्यानेजर विनोद दासले बताएका छन् । उनले सम्झौताअनुसार देसाई नेपालमा वर्षको दुई सय ४० दिन रहनेछन् । 'उहाँ (देसाई)सँग दुई वर्षको सम्झौता भएको छ । जसअनुसार उहाँ वर्षको २४० दिन नेपालमै बिताउनुहुन्छ,' दासले भने ।

क्यानका अध्यक्ष चन्दले सरकारी प्रक्रिया र युवा तथा खेलकुदमन्त्री नहुँदा प्रशिक्षक नियुक्तिमा ढिलाइ भएको बताए । चन्दले प्रक्रिया पूरा भएर मात्रै देसाईलाई सार्वजनिक गरेको जनाए । 'प्रशिक्षकलाई झिकाउन अलिकति ढिला भयो । यो प्रक्रियागत ढिलाइ हो । सरकारी प्रक्रियामा ढिलाइ र मन्त्री पनि नभएकाले प्रशिक्षक नियुक्तिमा समस्या आयो,' चन्दले भने, 'सबै प्रक्रिया पूरा भएपछि हामीले आज आधिकारिक रूपमा देसाईलाई सार्वजनिक गरेका हौं ।' क्यानले १४ माघमै देसाईलाई नेपाल झिकाएको उनले बताए ।

गत मंसिरमा भारतका मनोज प्रभाकरले मुख्य प्रशिक्षकबाट राजीनामा दिएका थिए । त्यसपछि नेपाली टोली मुख्य प्रशिक्षकविहीन रह्यो । यसबीचमा क्यानले मुख्य प्रशिक्षकका लागि अन्तिम चरणमा छनोट भएका पाँच प्रशिक्षकको अन्तर्वार्ता लिएको थियो । त्यसपछि देसाईलाई नियुक्त गर्ने क्यानले निर्णय लिएको हो । मुख्य प्रशिक्षकका लागि २४ जनाले आवेदन दिएका थिए । क्यानले प्रभाकरसँग एक वर्षको सम्झौता गरेको थियो । सम्झौता सकिनुअघि नै प्रभाकरले पद छाडेका थिए । प्रभाकरको कार्यकालमा नेपाली टोलीमा खेलाडीबीच धेरै गुट बनेको थियो । साथै, प्रभाकरको प्रशिक्षणमा नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय क्रिकेट स्पर्धामा गतिलो नतिजा निकाल्न सकेन ।

आउँदो फागुनमा नेपालले लिग-२ अन्तर्गत घरेलु मैदानमा त्रिकोणात्मक एकदिवसीय शृंखलामा प्रतिस्पर्धा गर्दै छ । नेपाल, नामिबिया र स्कटल्यान्ड सम्मिलित शृंखला २ फागुनेदखि हुँदै छ । क्यानले २० लाख धरौटीमा रिहा भएका पूर्वकप्तान सन्दीप लामिछानेलाई दोस्रो चरणको बन्द प्रशिक्षणमा बोलाएको छ । सन्दीपलाई प्रशिक्षणमा बोलाउने क्यानको निर्णयप्रति चौतर्फी आलोचना र विरोध भइरहेको छ । क्यानका अध्यक्ष चन्दले सन्दीप अन्तिम टोलीमा पर्ने या नपर्ने प्रशिक्षक र छनोट कमिटीको हातमा रहेको बताए । 'क्यान सन्दीपलाई राख्नैपर्छ र हटाउनैपर्छ भन्नेमा छैन । क्लोज क्याम्पमा रहेका सन्दीपलाई छनोट गर्ने या नगर्ने प्रशिक्षक र छनोट कमिटीको कुरा हो,' चन्दले भने ।

मुख्य प्रशिक्षकमा नियुक्त भएसँगै देसाईले नेपालको एकदिवसीय मान्यता जोगाउन भूमिका खेल्ने बताएका छन् । उनले नेपाली खेलाडी क्षमतावान् रहेको र बाँकी खेलमा जित निकाल्दै एकदिवसीय मान्यता जोगाउन प्रयास गर्ने बताए । 'नेपालका खेलाडी निकै क्षमतावान् छन् । मैले पहिला र अहिले पनि हेरेको छु । अहिलेको योजना १२ खेलमा रहेको छ ।

जुन खेलमा जित निकाल्दै एकदिवसीय मान्यता जोगाउने हुनेछ,' देसाईले भने । आइसिसी विश्वकप क्रिकेट लिग-२ मा २४ खेल खेलेको नेपालले आठ जित र १४ हारको नतिजा निकाल्दा १८ अंकका साथ छैटौँ स्थानमा छ । नेपाललाई १२ खेलमध्ये ९ खेलमा जित्नैपर्ने दबाब छ । यदि नजितेको खण्डमा नेपालको एकदिवसीय मान्यता खोसिने सम्भावना छ ।

न्यु डायमन्डले उचाल्यो महिला भलिबल उपाधि

न्यु डायमन्ड युथ स्पोर्टस् क्लबले छैटौँ राष्ट्रिय महिला भलिबल प्रतियोगिताको उपाधि जितेको छ । दशरथ रंगशालाको कभर्डहलमा मंगलबार भएको फाइनलमा साबिक विजेता एपिएफ क्लबलाई ३-२ को रोमाञ्चक सेटमा पराजित गर्दै न्यु डायमन्डले उपाधि उचालेको हो । उपाधिसँगै न्यु डायमन्डले तीन लाख रूपैयाँ हात पारेको छ । न्यु डायमन्डकी प्रगति नाथले प्लेयर अफ दी म्याच घोषित हुँदै १० हजार रूपैयाँ हात पारिन् । उपविजेता एपिएफले एक लाख ५० हजार रूपैयाँ जित्यो । राउन्डरोबिन लिगको अन्तिम खेलमा न्यु डायमन्डले एपिएफलाई ३-१ को सेटमा हराएको थियो । एपिएफले लिग चरणमा व्यहोरेको हारको बदला न्यु डायमन्डसँग फाइनलमा लिन सकेन ।

न्यु डायमन्डलाई च्याम्पियन बनाउन प्रतिभा मालीले उत्कृष्ट प्रदर्शन गरेकी थिइन् । लिगदेखि फाइनलसम्म प्रतिभाको खेल अब्बल रह्यो । यसै प्रदर्शनका कारण नै उनी प्रतियोगिताकै सर्वोत्कृष्ट खेलाडी भइन् । उनले ५० हजार रूपैयाँ प्राप्त गरिन् । यसैगरी, विधागततर्फ उत्कृष्ट स्पाइकर एपिएफकी निरूता ठगुन्ना र उत्कृष्ट ब्लकर एपिएफकी हिरा केसी भएका छन् ।

उत्कृष्ट सर्भरमा एपिएफकी सरस्वती चौधरी, उत्कृष्ट सेटर न्यु डायमन्डकी प्रगति नाथ र उत्कृष्ट लिबेरो न्यु डायमन्डकी सलिना श्रेष्ठ बनेका छन् । न्यु डायमन्डलाई उपाधि दिलाएका कुमार राई प्रतियोगिताकै उत्कृष्ट प्रशिक्षक घोषित भए । उदीयमान खेलाडीमा न्यु डायमन्डकी सलिना बुढामगर घोषित भइन् ।

कर्पोरेट

● नाफारहित दूरसञ्चार सेवा उपलब्ध गराउन सञ्चारमन्त्रीको जोड

सर्वसाधारणलाई नाफारहित दूरसञ्चार सेवा प्रदान गर्न सूचना तथा सञ्चार प्रविधिमन्त्री रेखा शर्माले जोड दिएकी छिन् । आइतबार नेपाल टेलिकमको १९औँ वार्षिकोत्सव समारोहलाई सम्बोधन गर्दै मन्त्री शर्माले दूरसञ्चार सेवाको पहुँच बढाउने सुलभ र गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नुपर्ने बताएकी हुन् । त्यस्तै, सञ्चार सचिव एवं नेपाल टेलिकमका अध्यक्ष वैकुण्ठ अर्यालले ग्राहकको सन्तुष्टि नै कम्पनीको सफलता रहेको भन्दै ग्राहकले कुनै गुनासो गरेमा तुरून्तै समाधान गर्नुपर्ने बताए । उनले भने, 'हामी प्रविधिको युगमा छौँ । तर, कुनै ग्राहकले गुनासो गरेमा त्यसको समाधान गर्न दुई दिन लाग्छ ।' यस्तो खालको कमजोर सेवाले बजारमा कम्पनीको प्रतिस्पर्धा गर्ने क्षमता घट्ने उनले बताए ।

नेपाल टेलिकमको ग्राहक संख्या दुई करोड १३ लाख नाघिसकेको छ । हाल मुलुकको ७५ प्रतिशत जनसंख्याले नेपाल टेलिकमको कुनै न कुनै सेवा प्रयोग गरिरहेको कम्पनीको भनाइ छ । यसमध्ये कम्पनीको फोरजी एलटिई सेवाका प्रयोगकर्ता एक करोड १५ लाखभन्दा बढी रहेका छन् ।

कम्पनीको भ्वाइस सेवा ग्राहक दुई करोड १३ लाख २५ हजारभन्दा बढी रहेका छन् । सोमध्ये जिएसएस मोबाइल सेवाका ग्राहक दुई करोड एक लाख ८६ हजारभन्दा बढी, सिडिएमए सेवाका चार लाख ३६ हजारभन्दा बढी र पिएसटिएन सेवाका ग्राहक चार लाख ५५ हजारभन्दा बढी रहेका छन् । त्यसैगरी, एफटिटिएच भ्वाइस सेवाका ग्राहक दुई लाख ४७ हजार तथा एफटिटिएच डेटा सेवाका ग्राहक दुई लाख ११ हजार रहेका छन् ।

इन्टरनेट डेटा सेवा प्रयोगकर्ता कुल दुई करोड ६ लाख १८ हजार ६ सयभन्दा बढी पुगेका छन् । सोमध्ये जिएसएम मोबाइलको डेटा सेवाका प्रयोगकर्ता दुई करोड एक लाख ६ हजार, एडिएसएल सेवाका प्रयोगकर्ता ७८ हजार र एफटिटिएच डेटा सेवाका प्रयोगकर्ता दुई लाख ११ हजार रहेका छन् ।

कम्पनीले गत आवमा कुल ४४ अर्ब ३७ करोड आम्दानी गरेकोमा खुद मुनाफा आठ अर्ब ४७ करोड रहेको छ । चालू आवको पुस मसान्तसम्म कम्पनीले २१ अर्ब ८० करोड आम्दानी गरेको छ । कम्पनीले एउटै फाइबरबाट फोन, इन्टरनेट र टेलिकम सेवा उपलब्ध हुने एफटिटिएच सेवाको योजनालाई देशव्यापी विस्तार गरिरहेको छ । यसअघि नै मुलुकका ६८ वटा जिल्लामा विस्तार गरिएको एफटिटिएच सेवा बाँकी अन्य स्थानहरूमा पुऱ्याउने योजना पनि अगाडि बढाइएको कम्पनीले जनाएको छ । त्यस्तै, मध्यपहाडी लोकमार्गलाई आधार मानी प्रदेश नम्बर १, बागमती प्रदेश, जिल्ला, नगरपालिका र गाउँपालिकालाई समेट्ने गरी अप्टिकल फाइबर बिछ्याउने कार्य द्रुत गतिमा अघि बढाइएको कम्पनीले जनाएको छ । यो क्षेत्रमा हालसम्म एक हजार तीन सय २६ किलोमिटर फाइबर बिछ्याएर कार्य सम्पन्न भएको कम्पनीले जनाएको छ ।

टेलिकमले १९औँ वार्षिकोत्सवको अवसरमा एनटिसी एनिभर्सरी अफर उपलब्ध गराएको छ । यसअन्तर्गत दुई सय ९४ रूपैयाँमा १० दिनका लागि २० जिबी डेटा, ९८ रूपैयाँमा तीन दिनका लागि ६ जिबी डेटा र ४९ रूपैयाँमा एक दिनका लागि एक एमबिपिएस डेटा र अननेट एक सय मिनेट कल सुविधा उपलब्ध गराइएको छ ।

साथै, दुई सयदेखि चार सय ९९ को रिचार्ज गर्दा दुई जिबी बोनस डेटा, दैनिक एक जिबी प्रयोग गर्न सकिने तथा पाँच सय वा सोभन्दा माथिको रिचार्जमा दैनिक दुई जिबीका दरले चार दिनसम्म प्रयोग गर्न सकिने अफर उपलब्ध गराएको छ । । लागि उपलब्ध गराइने कम्पनीले जनाएको छ ।

● ग्लोबल आइएमई बैंकको मेरी उनीलाई मुद्दती खाता

ग्लोबल आइएमई बैंकले नयाँ विशेषताका साथ 'मेरी उनीलाई' मुद्दती खाता योजना ल्याएको छ । दुई लाख रूपैयाँ न्यूनतम मौज्दातमा खोल्न सकिने मुद्दती खाता ६ महिनादेखि दुई वर्ष अवधिसम्मको रहेको छ ।

बचत गर्ने बानीलाई प्रोत्साहन गर्न योजनामा ५० हजारभन्दा माथिको रकम आवश्यकताअनुसार म्याद पुग्न तीन महिनाअगाडिसम्म थप गर्दै जान सकिने व्यवस्था रहेको छ । खातासँगै बैंकले निक्षेपकर्ताको पाँच लाख रूपैयाँसम्मको दुर्घटना बिमा, दुई लाख रूपैयाँसम्मको गम्भीर रोग बिमा र एक लाख रूपैयाँसम्मको औषधि उपचार बिमा उपलब्ध गराइदिनेछ ।

यसका साथै यस योजनाअन्तर्गत खाता खोल्ने ग्राहकलाई निःशुल्क डेबिट कार्ड (पहिलो वर्ष), लकर शुल्कमा शतप्रतिशत छुट (पहिलो वर्ष) र निःशुल्क मोबाइल तथा इन्टरनेट बैंकिङ सेवा (पहिलो वर्ष) उपलब्ध गराइनेछ । साथै बैंकले साबिक बचतको ९० प्रतिशतसम्म ऋण सुविधा पनि उपलब्ध गराउनेछ । यसै योजनाअन्तर्गत निश्चित अवधिको मुद्दती खाता खोल्ने ग्राहकले घर कर्जाको सेवा शुल्कमा विशेष छुटसमेत पाउनेछन् ।

● नेपाल लाइफको नाफा २३७.२९% वृद्धि

NEPALLIFE INSURANCE CO. LTD.
किनकि जीवन अमूल्य छ...

नेपाल लाइफ इन्स्योरेन्सले चालू आवको दोस्रो त्रैमासमा २३७.२९ प्रतिशते खुद नाफामा वृद्धि गरेको छ । कम्पनीको अपरिष्कृत वित्तीय विवरणअनुसार चालू आर्थिक वर्षको दोस्रो त्रैमासमा ४४ करोड खुद नाफा कमाएको छ ।

गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा कम्पनीले १३ करोड पाँच लाख खुद नाफा कमाएको थियो । समीक्षा अवधिमा १८ अर्ब ६२ करोड ७४ हजार रूपैयाँ कुल बिमाशुल्क आर्जन गरेको छ भने आठ अर्ब ४४ करोड २५ लाख रूपैयाँ खुद दाबी भुक्तानी गरेको छ । समीक्षा अवधिमा कम्पनीको खुद दाबी भुक्तानी १६ प्रतिशतले बढेको छ । पुस मसान्तसम्म कम्पनीको लगानी २०.४६ प्रतिशत बढेर एक खर्ब ५६ करोड ४५ लाख ३२ हजार रूपैयाँ पुगेको छ ।

यस अवधिमा कम्पनीको चुक्ता पुँजी १४ प्रतिशत बढेर आठ अर्ब २० करोड ७९ लाख ६६ हजार पुगेको छ । जीवन बिमा कोष २१ प्रतिशत बढेर एक खर्ब ५० अर्ब ८५ करोड ६४ लाख ८२ हजार रूपैयाँ र महाविपत्ति कोष १६ प्रतिशत बढेर ८३ करोड ३६ लाख ४९ हजार रूपैयाँ पुगेको छ ।

त्यसैगरी, समीक्षा अवधिमा २१औँ तथा २२औँ वार्षिक साधारणसभा सम्पन्न गरी लाभांश वितरण गरिसकिएकाले जगेडा कोष ४८ करोड चार लाख ४९ हजार रूपैयाँ पुगेको छ । समीक्षा अवधिमा कम्पनीको प्रतिसेयर आम्दानी १०.७३ रूपैयाँ रहेको छ । यस्तै, कम्पनीको प्रतिसेयर नेटवर्थ ११६.०१ रूपैयाँ र मूल्य अनुपात आम्दानी ६८.४४ गुणा रहेको छ ।

● आइएमई पेको 'मन्थ अफ लभ' अफर

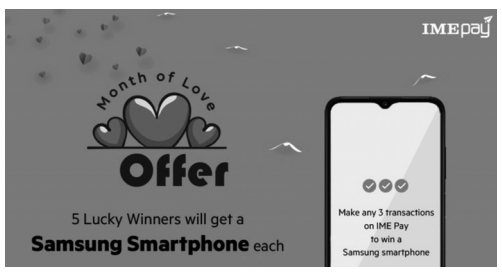

आइएमई पेले 'मन्थ अफ लभ' अफर सञ्चालनमा ल्याएको छ । कम्पनीले फेब्रूअरी महिनाभरिका लागि अफर सुरू गरेको हो । अफरअनुसार आइएमई पे एपमा अफर अवधिभरि कम्तीमा तीनवटा विभिन्न कारोबारको भुक्तानी गरेका पाँचजनाले सामसङ स्मार्ट फोन जित्ने मौका पाउने जनाइएको छ ।

भ्यालेन्टाइन मनाइने महिना भएकाले अफरको नामकरण पनि त्यसैअनुसार गरिएको कम्पनीको भनाइ छ । अफर अवधिको समाप्तिपछि आइएमई पेको आधिकारिक सामाजिक पेजमार्फत विजेताहरूको घोषणा हुने कम्पनीले जनाएको छ ।

● एसियन पेन्ट्सको नयाँ उत्पादन

एसियन पेन्ट्स नेपालले बजारमा 'स्मार्ट केयर हाइड्रोलक' नामक पेन्ट्स बजारमा ल्याएको छ । कम्पनीले नेपाली उपभोक्ताको एफ्लोरेसेन्स (नुनिया) को समाधानको आवश्यकतालाई ध्यान दिँदै नयाँ उत्पादन बजारमा ल्याएको हो ।

यो उत्पादन पेनिट्रेटिभ वाटर प्रूफिङ समाधान भएको कम्पनीको दाबी छ । यसले वाटर प्रूफिङ तथा नुनियाविरूद्ध तीन वर्षसम्मको वारेन्टी दिने कम्पनीले जनाएको छ । प्रयोग गर्न सबैभन्दा सहज हुनु नै हाइड्रोलकको सबैभन्दा राम्रो पक्ष रहेको कम्पनीको भनाइ छ ।

यसलाई प्लास्टर गरिएको भित्तामा सजिलै प्रयोग गर्न सकिने कम्पनीले जनाएको छ । हाइड्रोलक उत्कृष्ट डुअल टेक्नोलोजीका साथ आउने हुनाले 'वाटर प्रूफिङको च्याम्पियन'का रूपमा स्थापित गरेको कम्पनीले जनाएको छ ।

● मेरो डिस्काउन्ट एप सार्वजनिक

उपभोक्तालाई वस्तुदेखी सेवा खरिद गर्दा छुट उपलब्ध गराउने उद्देश्यसहित निर्माण गरेको अनलाइन प्लाटफर्म 'मेरो डिस्काउन्ट' एप सार्वजनिक भएको छ । ओसी ग्रूप सफ्टवेयर प्रालिले निर्माण गरेको एप सोमबार सार्वजनिक गरिएको छ ।

स्थानीय व्यवसायीहरूको व्यापार प्रवर्द्धन तथा ग्राहकहरूलाई गुणस्तरीय सेवा प्राप्त गर्न सहयोग पुग्ने उद्देश्यले अनलाइन प्लाटफर्म तयार गरिएको कम्पनीले जनाएको छ । यो एप खरिद गर्ने प्रत्येक वस्तु तथा सेवाहरूमा विशेष छुट प्राप्त गर्न सकिने कम्पनीले जानकारी दिएको छ ।
यसरी प्राप्त हुने डिस्काउन्टहरू नगद छुट, प्रोमो कोड, भौचर, कुपन वा अन्य प्रकारका हुनेछन् । यस्ता मनोरञ्जनात्मक क्रियाकलाप लागि मात्रै नभई मेरो डिस्काउन्टको प्रयोग गरेर सपिङ मलमा सामानहरू किनमेल पनि सहजै गर्न सकिने कम्पनीका सिईओ प्रदीप चौधरीले जानकारी दिए ।

मेरो डिस्काउन्टबाट मध्यमवर्गका ग्राहकहरूले पनि स्तरीय सेवा र सुविधाहरू उपयोग गर्न सक्ने उनको भनाई छ । साथै व्यवसायीहरूको विक्री वितरण बढाउन र नयाँ व्यवसायीहरूलाई थप प्रोत्साहन गरी अगाडि बढ्न मद्दत पुग्ने कम्पनीको दाबी छ । यसको साथै व्यवसायीहरूलाई व्यापारिक परामर्श समेत दिने काम सो कम्पनीले गर्ने जानकारी दिइएको छ ।

● एक नेपाली एक पर्यटक रणनीति बनाउन पर्यटनमन्त्रीलाई चेम्बरको सुझाव

नेपाल चेम्बर अफ कमर्सले 'एक नेपाली एक पर्यटक' भित्र्याउने गरी योजना ल्याउन संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयनमन्त्री सुदन किराँतीसमक्ष आग्रह गरेको छ । मन्त्री किराँतीसँग सिंहदरबारमा बुधबार भएको भेटमा चेम्बरले 'एक नेपाली एक पर्यटक' रणनीतिक योजना बनाएर लाखौँ पर्यटक भित्र्याउन सकिने सुझाव दिएको हो ।

मन्त्री किराँतीलाई चेम्बरले विभिन्न १८ बुँदे सुझावसमेत दिएको छ । उक्त अवसरमा चेम्बरका अध्यक्ष राजेन्द्र मल्लले मुलुकको अर्थतन्त्र संकुचन भएको अवस्थामा पर्यटकीय गतिविधि बढाएर अर्थतन्त्रलाई चलायमान बनाउनुपर्ने बताए ।

'विदेशमा रहेका नेपाली राजदूतावास, गैरआवासीय नेपालीलाई परिचालन गरेर लाखौँ पर्यटक भित्र्याउन सकिन्छ, यसका लागि ठोस रणनीतिक योजना आवाश्यक छ,' उनले भने, 'नेपालका महत्वपूर्ण पर्यटकीयस्थललाई अन्तर्राष्ट्रिय ठूला सञ्चारमाध्यमबाट प्रवर्द्धन गर्नुपर्छ, पर्यटनलाई समृद्धिको मुख्य आधार बनाउन सकिन्छ ।' सर्वोच्च शिखर सगरमाथा, पशुपति, लुम्बिनीलगायतका क्षेत्रको अन्तर्राष्ट्रियस्तरमै प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक रहेको उनले बताए ।

नेपालको हवाई क्षेत्रलाई युरोपेली युनियन इयूको ब्ल्याकलिस्टबाट हटाउनका लागि कूटनीतिक पहल गर्नसमेत अध्यक्ष मल्लले मन्त्री किराँतीसमक्ष आग्रह गरे । यसैगरी, नेपाल वायुसेवा निगम र अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको संरचनागत सुधार गरेर नेपाल एयरलाइन्सको जहाज थप गर्ने प्रक्रिया अविलम्ब सुरू गर्नुपर्नेमा उनले जोड दिए । विशाल जनसंख्या भएका चीन र भारतलाई लक्षित गरेर छुट्टै प्याकेज ल्याउनसमेत उनले सुझाव दिए ।

चेम्बर पदाधिकारीसँगको भेटमा मन्त्री किराँतीले पर्यटन गतिविधि बढाउन विदेशी पर्यटकलाई केही समयका लागि भिसा सहज बनाउन योजना बनाइरहेको जानकारी दिए । 'अन्य देशको तुलनामा नेपाल आउने पर्यटकका लागि भिसा शुल्कदेखि हवाई भाडासम्म निकै महँगो पर्ने गरेकाले नेपाल आकर्षक गन्तव्य बन्न सकेको छैन । यसका लागि सहजीकरण सुरू गरेको छु,' उनले भने, 'पर्यटन क्षेत्रको विकासका लागि थुप्रै सुधार आवश्यक छ ।'

● टिभिएस स्कुटरमा भ्यालेन्टाइन अफर

जगदम्बा मोटर्सले भ्यालेन्टाइन डे को अवसरमा टिभिएस स्कुटरमा टिभिएस लभ एक्सप्रेस योजना ल्याएको छ । योजनाअन्तर्गत कुनै पनि मोडेलको नयाँ टिभिएस स्कुटर खरिदमा ६ हजारसम्मको नगद छुट पाउनेछन् । मोटर्सले जुपिटर क्लासिक, वेगो एफआइलगायत स्मार्ट स्पोर्टी स्कुटर एन्टर्क बिक्री गर्दै आइरहेको छ ।

टिभिएस एन्टर्क रेस एक्सपी नेपालको पहिलो र एक मात्र १२५ सिसीको स्कुटर रहेको कम्पनीको दाबी छ । यसमा रहेको बिएस ६ र आरटी एफआई इन्जिनले एक्स्ट्रा माइलेज दिन्छ । यस स्कुटरले १० बिएचपीभन्दा बढीको पावर जेनेरेट गर्छ । यसमा भएको राइड मोड (स्ट्रिट-रेस) चेन्ज अप्सनले गर्दा आफूलाई चाहेअनुसारले सजिलै स्कुटरको पर्फर्मेन्स चेन्ज गर्न सकिन्छ । साथै, यसमा भएको ब्लुटुथ कनेक्टिभिटी र भ्वाइस असिस्टले गर्दा आफ्नो स्कुटरलाई सजिलै आफूले चाहेजसरी कन्ट्रोल गर्न पनि सकिन्छ ।

यस योजनाअन्तर्गत ग्राहकले जम्मा रू. ३,९९९/- (रू. १३३ प्रतिदिन), २५ प्रतिशत डाउनपेमेन्ट गरेर ११/९९ ब्याजदरमा स्कुटर खरिद गर्न सक्ने कम्पनीले जनाएको छ । यो योजना माघ २४ गतेदेखि फाल्गुन १६ गतेसम्म लागू हुनेछ ।

चाबहिल चुच्चेपाटीमा याडियाको सोरूम

नेपालका लागि याडिया ब्रान्डको इ-स्कुटरको आधिकारिक वितरक कुजु नेपाल प्रालिले चाबहिलको चुच्चेपाटीमा नयाँ सोरूम सञ्चालनमा ल्याएको छ । सोरूमको उद्घाटन काठमाडौं महानगरपालिका वडा नम्बर ६ का अध्यक्ष भुवन तामाङले गरेका हुन् ।

याडियाले नेपालमा निरन्तर विभिन्न मोडलहरूको प्रिमियम इ-स्कुटरहरू बिक्री गर्दै आफ्नो बिक्री र बिक्रीपछिको सेवालाई निरन्तरता दिएको दाबी गरेको छ । हाल कुजु नेपालले पोखरा, चितवन, दाङ, बुटवल, पाटन र भक्तपुरमा डिलर नेटवर्क स्थापना गरिसकेको जनाएको छ ।

ग्राहकलाई थप सुविधा दिनका लागि चुच्चेपाटीमा पनि सोरूम सञ्चालनमा ल्याएको कम्पनीको भनाइ छ । छिट्टै नै बिर्तामोड, दमक, धरान, इटहरी, विराटनगर, लाहान, जनकपुर, हेटौंडा, भैरहवा, नेपालगन्ज, महेन्द्रनगर र धनगढीमा नयाँ आउटलेट खोल्ने कम्पनीले जनाएको छ ।

● २८औँ क्यान इन्फोटेक सुरु

कम्प्युटर एसोसिएसन नेपाल महासंघ (क्यान महासंघ)को आयोजनामा मंगलबारदेखि क्यान इन्फोटेक २०२३ सुरू भएको छ । राजधानीको भृकुटीमण्डपमा ६ दिनसम्म सञ्चालन हुने यो बृहत् सूचना सञ्चार प्रविधि प्रदर्शनीको सञ्चार तथा सूचना प्रविधिमन्त्री रेखा शर्माले उद्घाटन गरेकी हुन् ।

इन्फोटेकको उद्घाटन गर्दै मन्त्री शर्माले प्रविधिको प्रयोगले अहिले सेवा लिन र दिन सहज भएकाले यस क्षेत्रको विकासमा राज्यको सहयोग हुने बताइन् । उनले भनिन्, 'सेवा क्षेत्रमा प्रविधिको प्रयोग बढाउन सके विभिन्न ठाउँमा हुने गरेको अनियमितता कम हुन्छ । यसकारण सरकार र मन्त्रालय यो क्षेत्रको विकासका लागि निरन्तर लाग्नेछ ।' सूचना प्रविधि क्षेत्रमा योजनाबद्ध काम गर्न आफूले पहल गरिरहेको उनको भनाइ थियो ।

नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघका वरिष्ठ उपाध्यक्ष चन्द्रप्रसाद ढकालले नेपालमै तयार भएका वस्तु एवं सेवालाई राज्यले प्रोत्साहन गर्नुपर्ने बताए । महासंघले भिजन २०२० मा आइटी क्षेत्रलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेको बताउँदै उनले स्वदेशमा दक्ष जनशक्ति तयार पारी उनीहरूलाई यहीँ अवसर दिन सरकारसँग सहज वातावरणको माग गरे । त्यस्तै, नेपाल चेम्बर अफ कमर्सका अध्यक्ष राजेन्द्र मल्लले नेपालमा सूचना प्रविधिसम्बन्धी स्पष्ट नीति र एकद्वार प्रणाली नहुँदा यो क्षेत्र पछि परेको उनले बताए । सूचना प्रविधिको विकासमा ध्यान दिन सके मुलुक आत्मनिर्भर बन्ने विश्वास उनको थियो ।

क्यान महासंघका अध्यक्ष रणजित पोद्दारले विश्वमा आर्थिक मन्दीको त्रास र नेपालमा वैदेशिक मुद्रा सञ्चितिमा देखिएको समस्याका बीच सूचना प्रविधि व्यवसाय अगाडि बढिरहेको सन्दर्भ राख्दै सरकारले सहज नीति र कार्यक्रम ल्याउने हो भने आइटी क्षेत्रबाट मनग्य वैदेशिक मुद्रा भित्र्याउन र लाखौँको रोजगारी सिर्जना गर्न सकिने बताए ।

मेलाको एसोसिएट स्पोन्सरमा डिसहोम फाइबरनेट रहेको छ । त्यस्तै, डायमन्ड स्पोन्सरमा नेपाल टेलिकम, गोल्ड स्पोन्सरमा माया एनिमेसन एकेडेमी, ह्वावे र सिल्भर स्पोन्सरमा एस पावर, अन सिक्का, डिजिकम रहेका छन् ।

कांग्रेसको...

सरकार निर्माण गर्ने, प्रदेश सभामुख, मुख्यमन्त्री र पसभामुख पनि भागवण्डा गर्ने भनेर । त्यसै दिन प्रधानमन्त्री आलोपालो हुने र एमाले अध्यक्ष ओली प्रधानमन्त्री बन्दा संघीय संसद् को सभामुख माओवादी केन्द्रबाट हुने सहमति भएको र त्यसैअनुसार सहमति कार्यान्वयन हुँदै गर्दा प्रधानमन्त्री दाहालको चाहना पाँच वर्षसम्म प्रधानमन्त्री रहिरहने भएकोले गर्दा अहिलेको सत्ता गठबन्धनमाथि दाहालले नै संकट थपिदिएका छन् । प्रधानमन्त्री दाहालले संसदबाट विश्वासको मत लिने दिन पुष २६ गते काँग्रेसले दाहाल सरकारलाई विश्वासको मत दिएपछि प्रधानमन्त्री दाहालले राष्ट्रिय सहमतिको माला जप्न थालेका हुन् । नेपाली काँग्रेसले सत्ता नपाउने भएकाले ऊ पानी बेगरको माछाजस्तो छटपटाइ रहेको बेला उसले प्रधानमन्त्री दाहालको अस्थिर राजनीतिक चरित्रलाई मध्यनजर गरेर सत्ता गठबन्धन टुक्रयाउने रणनीतिक उद्देश्यका साथ दाहाल सरकारलाई विश्वासको मत दिएको थियो । काँग्रेसको रणनीतिक उद्देश्यलाई दाहालजस्ता चतुर व्यक्तिले बुझेका छैनन् होला भनेर भन्न सकिन्न । तर किन र केका लागि उनी अहिले पुष १० गते भएको सहमति तोड्न लागि परेका छन् त भन्ने प्रश्नसमेत उठेको छ ।

दाहाल सरकार संविधानको धारा ७६ को (२) अनुसार गठन भएको सरकार हो । यो सरकारले विश्वासको मत गुमाएको खण्डमा संविधानको धारा ७६ को (३) अनुसारको सरकार गठन हुन्छ । त्यो भनेको संसद्को सबैभन्दा ठूलो पार्टीको नेतृत्वमा सरकार गठन हुनु हो । अहिले नेपाली काँग्रेस नै संसद्मा सबैभन्दा ठूलो दल भएकोले उसैको नेतृत्वमा सरकार बनाउनका लागि काँग्रेसले अनेक जालझेल गरेर प्रधानमन्त्री दाहाललाई आफ्नो पक्षमा पार्ने रणनीतिक उद्देश्य लिएको छ । काँग्रेसले अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई टुक्रयाउन सकेको खण्डमा आफ् नो हातमा सत्ता आउने आँकलन गरेको छ । अहिलेको सत्तागठबन्धन टुटेपनि काँग्रेस छदैछ भन्ने अभिव्यक्ति प्रधानमन्त्री दाहालले केही समय अघि दिएका थिए । काँग्रेसले अहिलेको सत्ता गठबन्धन टुक्रयाउन सकेको खण्डमा केही समयका लागि प्रधानमन्त्री दाहाललाई दिएको विश्वासको मत कायम राख्ने र केही समयपछि फिर्ता लिएर प्रधानमन्त्रीलाई विश्वासको मत दिन बाध्य पार्ने रणनीतिक उद्देश्य लिएको छ । त्यसबेला अहिले सत्ता गठबन्धनमा रहेका दलहरूले दाहाललाई विश्वासको मत दिन सक्ने अवस्था नरहने र काँग्रेसले पनि नदिने भएकाले प्रधानमन्त्री दाहाल पदमुक्त हुने निश्चित हुनेछ । दाहाल पदमुक्त भएपछि राष्ट्रपतिले संविधानको धारा ७६ का (३) अनुसार सरकार निर्माण गर्न आव्हान गर्नुपर्ने हुन्छ । अहिले काँग्रेसले आफ्नो पार्टीले राष्ट्रपति पाउनुपर्दछ भन्नुको पछाडि पनि संविधानको धारा ७६ को (३) सँग जोडिएको छ । आफ्नो पार्टीको राष्ट्रपति बनेको अवस्थामा आफुलाई सहज हुने भएकाले गर्दा प्रधानमन्त्री दाहालकै बलमा काँग्रेसले राष्ट्रपति पाउनुपर्ने माग गरिरहेको छ । काँग्रेसले बिनार्सत दाहाललाई विश्वासको मत दिएको किमार्थ होइन ? उसको ध्यान भनेको अहिलेको सत्ता गठबन्धन टुक्रयाउने र प्रधानमन्त्री दाहालकै बलमा राष्ट्रपति लिएर सत्ता आफ्नो पोल्टोमा पार्ने कुटिल रणनीतिक उद्देश्य काँग्रेसको हो, त्यो पनि प्रधानमन्त्री दाहालकै सहयोग र समर्थनमा । यसरी प्रधानमन्त्री दाहालले दुई डुंगामा खुट्टा राख्ने प्रयास गरेको खण्डमा उनी उठ्नै नसक्ने गरी डुबेर आफ्नो अस्थिर राजनीतिक चरित्र उर्जागर गर्न तयार होलान त ? भन्ने राजनीतिक वृत्तमा चर्चा चलेको छ ।

गठबन्धन...

राष्ट्रपतिको निर्वाचनमा कार्यान्वयन नगर्ने संकेत गरेर राष्ट्रिय सहमतिको माला जप्न थालेका र काँग्रेसले समेत आफ्नो पार्टीले सरकारलाई विश्वासको मत दिएको हुनाले राष्ट्रपति आफ् नो पार्टीले पाउनुपर्ने बताउँदै आएको छ । सरकारलाई विश्वासको मत दिएपछि प्रमुख विपक्षी दल रहेको बताइरहेको छ । काँग्रेसले सरकारलाई विश्वासको मत पनि दिने अनि प्रमुख विपक्षी दल पनि भन्ने र राष्ट्रपति पाउनुपर्ने माग गर्नु राजनीतिक इमान्दारिता होइन ।

अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई भत्काउनका लागि काँग्रेसले दोधारे नीति अपनाउँदै आएको छ । त्यही रणनीतिभित्र प्रधानमन्त्री दाहाल पनि फस्न पुगेका छन् । त्यही कारणले राष्ट्रपति राष्ट्रिय सहमतिको आधारमा हुनुपर्छ भनिरहेका छन् । के पदका लागि राष्ट्रिय सहमति ? प्रधानमन्त्री कै बल पाएपछि काँग्रेस राष्ट्रिय सहमति भनिरहेको छ । हिजो शेरबहादुर देउवाको नेतृत्वमा पाँच दलीय गठबन्धनको सरकार हुँदा किन राष्ट्रिय सहमतिको आवश्यकता परेन ? र अहिले किन राष्ट्रिय सहमतिको आवश्यकता पऱ्यो ? के नेकपा एमालेलाई एक्ल्याउनैको लागि राष्ट्रिय सहमति चाहिहएको हो त ? मंसिर ४ गते सम्पन्न भएको संघीय संसद् र प्रदेश सभाको निर्वाचनमा पाँच दलीय गठबन्धनले बहुमत ल्याउन नसकेपछि नेकपा एमालेको संयोजनमा सात दलीय गठबन्धनको सरकार बनेपछि त्यसलाई भत्काउनकै लागि नै राष्ट्रिय सहमतिको आवश्यकता परेको हो ?

आफ्नै...

उदाहरणहरू मात्र हुन् ।

रवि लामिछाने अरू कसैको कारणले नभएर आफ्नै कारणले फसेका छन् । पत्रकारिता पेशामा रहँदा पनि उनले नियम कानुन र विधिलाई स्वीकार गर्न सकेका थिएनन् । उनमा एक प्रकारको मै हुँ भन्ने घमण्डले जरा गाडेको थियो । नागरिकता विवादमा उनको घमण्ड तोडिएको छ । अहिले पनि दोहोरो नागरिकता लिएको र राहदानीका विषयमा अनुसन्धान भैरहेकाले गर्दा उनी मन्त्री हुन योग्य हुन सक्दैनन् । फेरि उनको सासंद पदनै खारेज भएकाले सांसद हुँदाहुँदै गैर सासंदलाई ६ महिना मन्त्री बनाउनुको कुनै अर्थ रहदैन । तर उनी गृहमन्त्री नै बन्न चाहिरहेका थिए किन ?

आफ्नो...

लिएका हुनाले सोही दिन पार्टीको बैठक राखेर उनी पार्टी सभापति बनेका छन् ।

अहिले पनि लामिछाने अनुसन्धानकै क्रममा रहेका छन् । उनीमाथि दोहोरो नागरिकता र राहदानी लिएको विषयमा अनुसन्धान भइरहेको छ । सबै पद गुमेपछि गैर सासंदको हैसियतमा उनी पुनः उपप्रधानसहति गृहमन्त्री बन्न चाहिरहेका थिए । प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल त्यसमा सकारात्मक नभएपछि उनले आफ्ना पार्टीबाट निर्णयनै गराएर सरकारमा सहभागी भएका दुईमन्त्री र एक राज्यमन्त्रीले आफ्नो राजीनामा प्रधानमन्त्रीलाई बुझाए कै दिन अब आफुले फेरि निर्वाचन नजिति कुनै पदमा नजाने उद्घोष समेत गरेका छन् ।

गृहमन्त्रालय रास्वपालाई नदिने प्रधानमन्त्रीको निर्णयपछि रास्वपाले सरकारलाई दिएको समर्थन राष्ट्रपतिको निर्वाचनसम्म कायम राख्ने निर्णय गरेको छ । पार्टी कार्यालयमा पत्रकार सम्मेलन गर्दै सभापति लामिछानेले सञ्चारमाध्यमहरूलाई धम्की दिनुले उनी अझैपनि आफूलाई कानुनभन्दा माथि रहन खोजेका हुन् कि भन्ने प्रश्न समेत उठेको छ । उनी पनि पूर्व सञ्चारकर्मीनै रहेकाले गर्दा सञ्चारमाध्यमले पालना गर्नुपर्ने नियम, कानुन र आचार संहिताको बारेमा उनी जानकार रहेपनि हिजो उनले सञ्चारमाध्यम चलाउँदा कति नियम कानुन पालना गरेका थिए ? एकदुई सञ्चारमाध्यमले बद्मासी गरेका भएपनि सबै सञ्चारमाध्यमलाई एउटै डालोमा हालेर गालि गर्दै धम्काउने गरेको चरित्रले गर्दा त्यसको अप्रत्यक्ष रूपमा बेफाईदा उनैलाई हुन सक्छ । त्यसैले उनले आफ्नो अभिव्यक्तिप्रति क्षमायाचना गर्नु नै उपयुक्त हुनेछ ।

चार बैंकलाई राष्ट्र बैंकले गऱ्यो दुई करोड जरिवाना

काठमाडौं । शंकास्पद पैसा कारोबारमा संलग्न आरोपमा प्रहरी हिरासतमा रहेका पृथ्वीबहादुर शाहका खाता सञ्चालन अनुमति दिने चार वाणिज्य बैंकलाई नेपाल राष्ट्र बैंकले कारबाही गरेको छ भने एउटालाई सचेत गराएको छ । राष्ट्र बैंकले प्रभु, कुमारी, बैंक अफ काठमाण्डू र प्राइम कमर्सियल बैंकलाई कारबाही गरेको हो भने नबिल बैंकलाई सचेत गराएको छ ।

राष्ट्र बैंकले ती चार बैंकलाई ५०-५० लाख जरिवाना लगाएको हो । सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी ऐन तथा निर्देशन उल्लंघन गरेको बैंकको सुपरीवेक्षण विभागले सार्वजनिक गरेको दोस्रो त्रैमासिक कारबाही विवरणमा उल्लेख छ । नबिलले भने खाता रोक्कापछि पनि नयाँ खाता खोल्न दिएकाले सचेत मात्रै गराइएको राष्ट्र बैंक स्रोतले जानकारी दिएको छ । ०७७ चैत १९ मा राष्ट्र बैंकले पृथ्वीबहादुर शाहले शंकास्पद रूपमा विदेशबाट पैसा ओसारपसार गरेको आशंकामा सबै बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई खाता रोक्का गर्न निर्देशन दिएको थियो ।

उक्त निर्देशनमा पे यू सेन्टर प्रालि, वर्ल्ड ट्राभल इन्भेस्टमेन्ट प्रालि, वर्ल्डवाइज रेमिट, वर्ल्ड फस्ट जब प्लेसमेन्ट प्रालि, वर्ल्ड फर्स्ट होलिडे प्रालि, यू क्यास सर्भिस प्रालि, हाहा क्यास पे प्रालि, पे सेफ रेमिट लिमिटेड, वर्ल्ड एक्सपोर्ट इम्पोर्ट प्रालि, वालमार्ट एक्सचेन्ज प्रालि, लक्ष्मण रेग्मी, पृथ्वीबहादुर शाह, देवेन्द्र ढुंगाना, विजयविक्रम शाह र वर्ल्ड एट वर्क कन्सल्टेन्सीको खाता रोक्का राख्न राष्ट्र बैंकले निर्देशन दिएको थियो ।

गत २२ पुसमा शाहसहित ६ जनालाई प्रहरी केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरो (सिआइबी)ले पक्राउ गरेको थियो । ठगी मुद्दामा अहिले उनीमाथि अनुसन्धान भइरहेको छ । शाहविरूद्ध व्यापार, रेमिट् यान्स र लगानीसम्बन्धी कम्पनी स्थापना गरी अमेरिकाबाट नेपालमा रकम भित्र्याउन खोजेकोसमेत आरोप छ । केन्द्रीय बैंकले ६ वाणिज्य बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (सिइओ)हरूलाई सचेत गराएको छ ।

तरकारी आयातमा कडाइ गर्ने कृषिमन्त्री साहको आश्वासन

भारतबाट हुने तरकारी आयातमा कडाइ गरिने कृषिमन्त्री ज्वालाकुमारी साहले आश्वासन दिएकी छिन् । उचित मूल्य नपाएपछि राजमार्गमा तरकारी फाल्ने किसानहरूको भेटमा उनले यस्तो बताएकी हुन् । शनिबार किसान संघर्ष समिति चितवनले विदेशी तरकारी आयातलाई निषेध गर्नुपर्ने मागसहित मन्त्री साहलाई १० बुँदे ज्ञापनपत्र बुझाएका थिए ।

उनीहरूले स्वदेशी तरकारी तथा कृषिजन्य उत्पादनलाई प्रोत्सान गर्नुपर्ने, किसानहरूको वर्गीकरण गरी किसान कार्ड र पेन्सनको व्यवस्था गर्नुपर्ने, तरकारी तथा कृषिजन्य वस्तुहरूमा लागत मूल्य नउठेमा सरकारले अनुदान दिनुपर्ने, उत्पादन र क्षेत्रफलका आधारमा अनुदान दिनुपर्नेलगायत माग गरेका छन् । नेपाली बजारमा भारतीय तरकारी छ् यापछ्याप्ती आएपछि स्थानीय उत्पादन नबिकेको भन्दै शुक्रबार नारायणगढ बजारमा तरकारी छरेर विरोध गरेका किसानलाई भेट्न मन्त्री किसानको फार्ममा पुगेकी थिइन् । किसानको मागलाई सम्बोधन गर्दै मन्त्री साहले भारतबाट आउने तरकारीलाई कडाइ गर्ने र अन्य समस्या समाधानका लागि नीतिगत तहदेखि नै लाग्ने बताइन् ।

'सडकमा तरकारी फालेको घट्नाले साह्रै पीडा भएको छ,' उनले भनिन्, 'धेरै लगानी गरेर हामी उत्पादन गर्छौं, त्यो उत्पादन सडकमा देख्नु पीडादायी भयो । बिचौलियाले मुनाफा कमाउने र किसानलाई सधैं मर्का पर्ने कारण के हो ? पत्ता लगाएर प्रक्रियामा जान्छु ।'

रवि र पत्रकारितामा आएको बाढी

काठमाडौं । नो नट अगेन भन्ने एजेण्डा अघि सारेर चुनाव लडेपछि तिनै बुढाहरूसँग टाँसिएर सरकारमा जानु हुन्थ्यो कि हुन्थेन ? यो स्वभाविक प्रश्न हो ।

यद्यपि उनीमाथि जसरी कानुनी कारवाही हुनैपर्थ्यो ? भयो । रविले स्वीकार गरेका छन् । तर सर्वोच्चका सामु भ्रष्टाचार, बदमासी, ज्यानमारासम्मका ३८ हजार मुद्दा हुँदाहुँदै रवि लामिछानेलाई नै ताकेर महिना दिनमै किन कारवाही गरियो भन्ने प्रश्न विधिको शासनका लागि यक्ष प्रश्न हो । यो प्रश्नको जवाफ सर्वोच्चका सम्माननीय, माननीय न्यायाधीशहरूले दिनैपर्छ ।

किनकि सर्वोच्च अदालत कार्यापालिका अथवा पार्टीको मातृ संगठन होइन ।

र, रवि लामिछानेले उर्जागर गरेका १२ भाइमाथिको प्रश्न र १२ भाइले आफै अग्रसर भएर दिइरहेका प्रष्टिकरण गम्भीर प्रकृतिको छ । यसमा विशेष छानबिन हुनैपर्ने देखिन्छ ।

होला त...

अवस्थामा पुगेका छन् । एमालेसँगको त्रास र काँग्रेसको आशमा अघि बढ्न दाहाललाई त्यति सजिलो छैन । काँग्रेसले आफुलाई समर्थन गरेपछि दाहालले एउटै तीरले दुई सिकार गर्न खोजिरहेका छन् । पहिलो एमालेलाई साइजमा राख्ने, दोस्रो आफ्नो अनुकूलको व्यक्तिलाई राष्ट्रपति बनाउने । एमालेको बलमा उनी प्रधानमन्त्री बनेको भएपनि उनी काँग्रेसको बलमा आफ्नो अनुकूलको राष्ट्रपति बनाउने भित्री रणनीतिमा लागि परेका छन् । तर काँग्रेसले आफ्नो दलले राष्ट्रपति पाउनुपर्ने भनी रहेको र काँग्रेसले राष्ट्रपति उम्मेद्वार बनाएको खण्डमा दाहालले चाहेजस्तो हुनसक्ने सम्भावना देखिदैन । एमालेले पूर्व सहमतिअनुसारनै आफ् नो पार्टीले राष्ट्रपति पाउनुपर्ने दबाब दिइरहेको बेला दाहालले काँग्रेससँग हात अघि बढाएका छन् ।

काँग्रेसले विश्वासको मत दिएपछि दाहाल दोमनमा परेका छन् । काँग्रेसले आफूलाई माया गरेर विश्वासको मत दिएको होइन, अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई भत्काउन मत दिएको हो भन्ने बुझ्न नसक्दा गठबन्धनमा अविश्वास बढ्दै गइरहेको छ । अहिलेको गठबन्धनाई भत्काउने रणनीतिक उद्देश्य काँग्रेसले लिएको छ । गठबन्धन भत्किएपछि दाहालले विश्वासको मत लिनुपर्ने अवस्था सिर्जना हुने भएकाले अहिलेको गठबन्धन भित्रका दलहरूले पनि दाहाललाई विश्वासको मत नदिने र काँग्रेसले पनि विश्वासको मत नदिएपछि दाहाल सरकार ढल्ने निश्चित रहेको छ । त्यसपछि संविधानको धारा ७६ को ३ अनुसार संसद्को सबैभन्दा ठूलो दल नेपाली काँग्रेसको नेतृत्वमा सरकार बन्ने अवस्था सिर्जना हुने भएकाले काँग्रेसले त्यही बाटो रोजी रहेको छ । त्यही कारणले गर्दा काँग्रेसले एउटा तीरले दुई सिकार गर्न खोजिरहेको छ । के यो कुरा दाहालले बुझेका छैनन् होला त ?

प्रधानमन्त्रीकै...

दाहालकै कारण नेकपा एमाले प्रधानमन्त्रीप्रति संशकित हुँदै आएको छ ।

प्रधानमन्त्री दाहालले पछिल्लो समयमा अहिले सत्ता गठबन्धनलाई जोगाउने दायित्व आफ्नो भएको उद्घोष गरेपनि उनी काँग्रेससँग नजिकिएका हुनाले एमालेले पुष १० गते भएको सहमतिलाई प्रधानमन्त्री दाहालले उल्ल्घन गर्नेछन् कि भन्ने आशंका लिएको छ । काँग्रेस सत्ता बाहिर बस्नु पर्दा पानी बेगरको माछा जस्तो भएको र उसले जसरी पनि अहिलेको गठबन्धनलाई तोडेर सरकारमा जाने रणनीति लिएको हुनाले पनि राजनीतिमा अस्थिरता आएको हो । सत्ता गठबन्धन एक भएर अघि बढेको खण्डमा दाहालको सरकारलाई कुनै संकट देखिदैन । सकंट ल्याउने नल्याउने काम प्रधानमन्त्री दाहालबाटै हुनसक्ने आशंका समेत जन्मिएको छ ।

कांग्रेस...

चाहिरहेको थियो । प्रधानमन्त्री दाहालले आफू प् धानमन्त्री बन्दा नेकपा एमालेसँग गरेको सहमति उल्लंघन गर्ने प्रयास गरेका र राष्ट्रिय सहमति कै आधारमा राष्ट्रपतिको निर्वाचन हुनुपर्ने बताउँदै आएका हुनाले के कांग्रेस, माओवादी सहितका अन्य दलहरूका राष्ट्रपतिका उम्मेदवार बनेको खण्डमा एमालेले त्यसलाई समर्थन गर्न सक्ने अवस्था नरहेको हुनाले प्रधानमन्त्री दाहालले भन्ने गरेको राष्ट्रिय सहमति कता पुग्छ ? एमालेसँग भएको सहमति अनुसार आलोपालो प्रधानमन्त्री बन्ने भएकोमा कांग्रेसले सत्ता गठबन्धनलाई टुटाउन दाहाललाई पाँच वर्ष सम्मै प्रधानमन्त्री बनाउने रणनीति लिएपछि दाहाल स्वयम् कांग्रेसको चंगुलमा फसेका छन् ।

आगो वा हिटर प्रयोगमा होसियारी अपनाऔं ।

- झ्याल, ढोका थुनेर आगो वा हिटर नबालौं ।
- सुत्ने बेला बालेको आगो वा हिटर निभाऔं ।
- आगो वा हिटर बालबालिकाको पहुँचभन्दा पर राखौं ।
- हावाको उचित ओहोरदोहोरो हुनेगरी मात्र आगो वा हिटर बालौं ।
- सकेसम्म बाथरुममा ग्याँस गिजरको प्रयोग नगरौं । गर्ने परेमा भेन्टिलेसन खुला राखौं ।

झ्यालढोका थुनेर आगो वा हिटर प्रयोग गर्दा अक्सिजनको कमी हुन गई ज्यान सक्दछ ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

सम्पादक/प्रकाशक : देवेन्द्र चुडाल • कार्यालय : बुद्धनगर, काठमाडौं • फोन : ४७९०२९५, मो. : ९८४१२५४८८५ • इमेल : devendrachudal@gmail.com • मुद्रण : सुनगाभा प्रिन्टिङ प्रेस, बागबजार